

DE GENKER TOONACCENTEN
EN HUN DIALECTGEOGRAFISCHE
INBEDDING

Gepubliceerd met kredieten van het
Federaal Wetenschapsbeleid

Algemeen secretaris & eindredactie

José CAJOT, Mombekdreef 18, B-3500 Hasselt
3500 Hasselt. Tel. 011 - 27.09.58.
e-mail : jcajot@skynet.be

www.toponymie-dialectologie.be

WERKEN VAN DE KONINKLIJKE COMMISSIE
VOOR TOPONYMIE EN DIALECTOLOGIE
VLAAMSE AFDELING

27

DE GENKER TOONACCENTEN
EN HUN
DIALECTGEOGRAFISCHE
INBEDDING

DOOR

prof. dr. dr. h.c. Jan GOOSSENS

n.a.v. zijn tachtigste verjaardag
met een voorwoord en een bibliografie
door José Cajot

TONGEREN
DRUKKERIJ GEORGE MICHIELS N. V.
RIETMUSWEG 96
2009

INHOUD

Voorwoord	1
De Genker toonaccenten en hun dialectgeografische inbedding	9
Bibliografie van Jan Goossens	169

VOORWOORD

Naar aanleiding van zijn tachtigste verjaardag op 19 februari 2010 heeft de stad Genk aan prof. dr. dr. h.c. Jan Goossens op 10 maart 2010 het ereburgerschap verleend. In de academische zitting ten stadhuize werd hem door zijn geboortestad behalve de oorkonde ook een prachtig gepersonaliseerd kunstwerk overhandigd; bij dezelfde gelegenheid boden zijn collega's hun erevoorzitter zijn recentste studie met de tot vandaag bijgehouden lijst van zijn publicaties in een speciale editie aan als *Werk 27 van de Koninklijke Commissie voor Toponymie & Dialectologie* en als *Bijlage 9 van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde*. Ondertussen heeft ook het Algemeen Nederlands Verbond hem op voordracht van de VLDN de Visser-Neerlandiaprijs toegekend.

Bij zijn emeritering in 1995 verliet Jan Goossens zijn leerstoel Nederlandse filologie aan de Westfaalse Wilhelms-universiteit, en legde er ook zijn functie van directeur van de Nederduitse afdeling in het Instituut voor Germanistiek neer. Aan de K.U. Leuven beëindigde hij zijn buitengewoon hoogleraarschap Nederlandse dialectologie en Middel-nederlands.

Het imposante wetenschappelijke oeuvre documenteert dat de jubilaris haast alle deelgebieden van de Nederlands-Nederduitse taal- en literatuurwetenschap beheerst en als de briljantste en productiefste hedendaagse geleerde in deze filologische discipline mag gelden. Goossens' bibliografie⁽¹⁾ achteraan in dit boek beslaat meer dan veertig pagina's en omvat bijna zeshonderd wetenschappelijke publicaties (van p. 169 tot p. 211). Met dit getal doe ik hem bovendien nog

⁽¹⁾Naar de nummering in de bibliografie wordt verderop in dit voorwoord regelmatig verwezen.

onrecht aan, want daarin zijn de bijna 90 overdrukken, herdrukken, vertaalde of ingekorte versies niet meegerekend. Van A. 6 zijn er bijvoorbeeld zeven drukken verschenen, terwijl de kaart van het Limburgs dialectgebied uit C. 24, ruw geschat, wel zo'n vijftig keer door andere auteurs overgenomen of als basis gebruikt is. Dat Jan Goossens ook tijdens zijn emeritaat nog steeds actief is, moge blijken uit het feit dat bijna één vierde van de titels ná 1995 verschenen is. Bovendien verzorgde hij aan de Universiteit Antwerpen in 2009 op aanvraag van een aantal Vlaamse en Nederlandse instanties een dertigurige lessencyclus onder de titel "Historische grammatica van het Nederlands en zijn dialecten".

De jubilaris concentreerde zich tijdens zijn loopbaan niet alleen op concreet taalkundig onderzoek, hij richtte zijn aandacht ook op theoretische aspecten en methodologische principes van zijn discipline. Zijn innoverende studies inzake structurele en historische taalgeografie evenals zijn variabelenonderzoek demonstreerden nieuwe benaderingswijzen en karteringstechnieken. Hij bakende het dialectologische onderzoeksobject tegenover de sociolinguïstiek af en droeg tegelijk tot de haar ontwikkeling in Vlaanderen bij.

De talrijke eerbewijzen uit binnen- en buitenland voor zijn uitmuntende wetenschapsbeoefening zijn niet uitgebleven; u vindt ze telkens in het voorwoord van de gelegenhedenpublicaties te zijner ere, die op het einde van dit boek in de bibliografie vermeld zijn. In plaats van die hier te herhalen wil ik kort enkele wetenschappelijke zwaartepunten uit zijn levenswerk belichten.

Als spreker en hoogleraar heeft hij de algemene germanistische leerstof en zijn eigen bevindingen steeds met grote bezieling overgebracht, en zo belangstellenden geïnspireerd en tot wetenschappers gevormd. Vooroordelen en misvattingen tussen de Lage Landen en Duitsland heeft hij aangepakt en de wederzijdse wetenschappelijke en culturele betrekkingen bevorderd. Onder zijn leiding groeide de uni-

versiteit te Münster uit tot de grootste onderwijs- en onderzoeksinstelling binnen de extramurale Nederlandistiek. De Westfaalse universiteit herbergt bij voorbeeld sinds lang een van de belangrijkste centra voor de studie van het vos-senepos: de Nederlandse Reynaert en de Nederduitse Reynke de Vos. Jan Goossens heeft die goede traditie naadloos voortgezet met zijn gecommantarieerde paralleluitgave “Reynaerts Historie – Reynke de Vos” (629 blz.), de “Reynaert-Ikonographie” (41 blz. tekst & 86 blz. met 180 illustraties), het prettig leesbare “De gecastreeerde neus” (over taboes in de receptie) en een twintigtal kortere opstellen, die in zijn “Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos” verzameld werden. In 1991 volgde het finale waarderingsgebaar door de hoogste instanties van de Duitse overheid: die maakte anderhalf miljoen Duitse Mark vrij om de Münsterse universiteitsbibliotheek in staat te stellen het oudste volledige Nederlandse *Reynaert*manuscript (‘Dyckse handschrift’, midden XIVe eeuw) uit het eeuwenoude privébezit van een Duitse adellijke familie te kopen.

Dat de grondige analyse van eigen waarnemingen – tevens de stevige empirische basis voor de opbouw van zijn wetenschappelijke paradigmata – en zijn permanente ontvankelijkheid voor de inbreng van collega’s naar duurzame bijdragen tot de geschiedenis van de Nederlandse taal leiden, toont de ontwikkeling van zijn umlauttheorie aan (C. 84). In 1980 breekt hij (A. 13) met de traditionele opvatting dat de voorwaarde voor het ondergaan van de *i*-umlaut in het Nederlands en zijn westelijkste dialecten (Holland, Zeeland en Vlaanderen tot aan de Dender) de kórte klinkerkwantiteit zou zijn, en onderscheidt vanuit zijn taxonomische historische fonologie nu tussen primaire en secundaire umlaut. (De derde soort umlaut, de morfologische, blijft hier buiten beschouwing omdat die door analogie tot stand gekomen, en dus geen klankwettige *i*-umlaut is). Hoe is het te verklaren dat de genoemde kuststrook en

de Nederlandse standaardtaal slechts de primaire umlaut (van de West-Germaanse korte *a*) kennen? Waarom zegt het Nederlands *groen*, maar zijn grote oostelijke dialectgebieden (Brabant, Limburg, Oost-Nederland) samen met het Duits en het Engels *grien*, *green*, *gruun* of *greun*? Waarom is de umlautwerking zo weinig manifest in de westelijke dialecten, terwijl de umlautfactoren er zich vermoedelijk – blijkens de resistente auslaut in *oge*, *stemme*, *ik schrive* – langer gehandhaafd hebben? Hoe zijn extreem umgelaupte zelfs geapocopeerde vormen als *pit*, *brig*, *rig* en *stik* (voor ‘put’, ‘brug’, ‘rug’ en ‘stuk’) er te verklaren? Goossens wees zelfs al op het belang van de contacten tussen oorspronkelijke kustbewoners en uit het binnenland gekomen bevolkingsgroepen, maar besloot zijn betoog uiteindelijk toch berustend met de zin: “Het oudste Nederlands, de taal van de drie-eenheid Vlaanderen-Zeeland-Holland blijft een mysterie” (C. 153). Maar hij was toen enorm dicht bij de oplossing! Uiteindelijk deed de geistesblitz van Anthony Buccini de vonk overslaan tussen Jan Goossens’ suggestieve vragen en Frans Van Coetsems contactlinguïstisch impositiemodel. De jonge Amerikaan was namelijk bij beide coryfeeën in de leer geweest en zijn complexe maar geniale hypothese droeg daar alle sporen van. U kunt er in Goossens’ bijdrage (C. 220) mee kennismaken. De hele umlautproblematiek wordt in A. 38 gesynthetiseerd.

De wetenschappelijke inzichten over het ontstaan en ontwikkeling van het Nederlands en de grenzen van het Nederlandse taalgebied hebben een veel ruimer dan alleen maar een taalkundig belang. Ze bevorderen niet alleen de objectiviteit van onze waarneming en de klaarheid in het menselijk denken, sommige beperken ook de waanbeelden die in taalcontactzones en grensregionen de menselijke gedragingen plegen te misleiden. Tegen die maatschappelijke achtergrond kunnen zeker de volgende bijdragen gelezen worden: A. 4, A. 6, A. 20, C. 27, C. 36, C. 82, C. 96, C. 121, C. 182, C., C. 245.

Jan Goossens heeft in de laatste halve eeuw aan omvangrijke en succesrijk afgesloten lange-termijnprojecten bijgedragen en daarmee de Nederlandse – en Duitse – dialectkunde – van een prestigieuze plaats op de Europese kaart verzekerd. Vooral de twee die ik nu eerst zal noemen, zetten eerder tot verder onderzoek aan dan dat ze alleen de auteur voor het voetlicht brengen. Dat geldt ten eerste voor zijn rol bij de totstandkoming van het “Woordenboek van de Limburgse Dialecten” (WLD). Aan de initiatiefnemer, de Nijmeegse hoogleraar A.A. Weijnen, en diens opvolgers stelde Goossens na 1960 niet alleen zijn indrukwekkende mondeling verzamelde landbouwwoordenschat en zijn expertise ter beschikking – hij zou ook als medeauteur negen afleveringen van het in 2008 afgewerkte monumentale woordenboek (39 delen, tienduizend pagina’s) bezorgen. Een katalyserende functie bezit eveneens de “Fonologische Atlas van de Nederlandse Dialecten”, de ‘FAND’ (in drie boekdelen verschenen, 1998-2005, 1141 pagina’s incl. 496 kaarten) waarin Jan Goossens – met Johan Taeldeman – een centraal aandeel had. De “Sprachatlas des nördlichen Rheinlands und des südöstlichen Niederlands”, of met zijn korte naam: “Fränkischer Sprachatlas” (FSA) is een persoonlijk project van de jubilaris. Het onderzoeksareaal heeft de vorm van een omgekeerde dikke hoofdletter L die op de taalgrens rust, en van Rotterdam tot Münster (Westfalen) in het noorden resp. van Aarlen tot Trier in het zuiden reikt, m.a.w. het Rijn-Maas-gebied omsluit. Goossens begon er in Münster meteen na zijn benoeming aldaar in 1969 aan. Het tekstgedeelte telt precies 800 bladzijden en de aparte 34 rollen kaart beslaan 7 vierkante meter. Het geheel verscheen tussen 1981 en 2002 in vier afleveringen.

De drie hier genoemde grote werken vertegenwoordigen elk een eigen aspect van de diatopische taalkunde: het WLD biedt woordgeografie (die van de Limburgse dialecten); in de FAND ziet men de structuurgeograaf – gedeel-

telijk ook de historisch dialectoloog – aan het werk; de FSA ten derde belicht op de taalkaart de oorspronkelijke cultuurhistorische samenhang en latere versnippering van een cultuurlandschap, i.c. het Rijn-Maaslandse, dat getuige een tiental specifieke publicaties zijn aandacht nooit heeft losgelaten; tenslotte passen ook de polytonie en zijn Veldeke-publicaties in die belangstelling.

De taalkundige, die zoals gezegd ook onderzoeker en uitgever van Middelnederlandse en Middelnederduitse letterkunde werd, toont ons hoe boeiend, ja zelfs spannend, wetenschapsbeoefening kan zijn. Er is hier slechts plaats voor één voorbeeld: Hendrik van Veldekes Sint-Servatius-legende, waarbinnen ik even de chronologische publicatievolgorde verlaat. In 2008 bezorgde Goossens – mede dankzij de hulp van de Nederlandse Taalunie en de universiteiten van Groningen en Leipzig – een nieuwe zeer toegankelijke (paperback) becommentarieerde editie met Duitse vertaling van de “Sente Servas” (A. 36). Het in zijn geheel overgeleverde Middelnederlandse manuscript (6229 versen) is omstreeks 1470 geschreven (d.w.z. gekopieerd), maar pas in 1856 voor de filologie – in Aubel (bij Voeren) – ontdekt en twee jaar later door Jan Hendrik Bormans uitgegeven. Het vormde met schaarse oudere Limburgse teksten aanvankelijk de enige basis voor de reconstructies van Veldekes oertekst, die meestal omstreeks 1170 gedateerd wordt. Vanaf 1880 worden in Beieren echter fragmenten (‘Bruchstücke’, strookjes) teruggevonden van een perkamenten Limburgs handschrift van rond het jaar 1200 dat heel dicht bij Veldekes origineel moet hebben gestaan. Het kostbare manuscript was in de late XVe eeuw onder het boekbindersmes terechtgekomen om banden van incunabels te verstevigen. Nu zou Goossens de taalwetenschap – of beter gezegd de filologie – op de precisie van haar werk evalueren ... en eventueel op haar fouten kunnen betrappen. Hij vergeleek in twee studies (C. 41, C. 175) de reconstructies van Theodor Frings en Gabriele Schieb

(1948-1956) met de Servaas-fragmenten van 1200. In 1969 (overigens ook in 1991) analyseerde hij hoe de Leipzigse filologen gewerkt hadden nadat ze eerst 193 en achteraf 343 verzen van het oudste handschrift hadden leren kennen. In 1980 vernam Goossens dat in München nogmaals 145 overigens vaak zwaar verminkte verzen van hetzelfde manuscript ontdekt waren – de teller staat nu op 487 teruggevonden oude verzen – en in 1991 bezorgde hij een editie en een onderzoek van de nieuwe ontdekking. De vergelijking met de kritische tekst (de reconstructie) van Frings-Schieb bevestigt in grote mate zijn bevindingen uit 1969: voor taal (spelling, klank- en vormleer) krijgen ze de onderscheiding ‘perfectiebenaderend, zeer geslaagd’, maar hun literaire interpretatie (de interpolatiehypothese) noemt hij ‘een mislukking’.

Bij zijn tachtigste verjaardag verlenen wij aan voorliggende studie over de Limburgs-Rijnlandse toonaccenten een ereplaats. Dat is zeker geen toeval. De materie trok al meteen na het behalen van het licentiaatsdiploma zijn belangstelling (C. 1, C. 6) en kreeg haar neerslag in zijn eerste wetenschappelijke publicatie, nu ongeveer 55 jaar geleden. Ze zou hem tot het einde van de 1960-er jaren bij de uitwerking van zijn vernieuwende structuurgeografische inzichten begeleiden (A. 3, C. 25, C. 35, A. 5). Na zijn emeritering, vooral i.v.m. zijn engagement voor de FAND heeft hij de draad weer opgenomen en zich gaandeweg op de lexicale diffusie – zeg maar op de als grillig ervaren gedragingen van de beide accenten – in meerlettergrepige woorden geconcentreerd (C. 231, C. 293, C. 298, C. 301). De recentste bevindingen dienaangaande treft de lezer in het derde en vierde hoofdstuk van het hier voorgestelde werk aan. Ze zijn zowel het resultaat van een diepgaand onderzoek van zijn Genkse materiaal als de vrucht van een levendige en diepgaande discussiecultuur met jongere vakgenoten.

Ten slotte dank ik hier de collega's Ludger Kremer, Hermann Niebaum en Loek Geeraedts op wier werk (t.g.v. eer-

dere vieringen) ik heb mogen steunen bij de samenstelling van de bibliografie van onze jubilaris en leermeester.

Aan het begin van dit voorwoord noemde ik deze gelegenheidsuitgave Jan Goossens' *recentste* studie en meed het dubbelzinnige *laatste*. Ik verlaat nu dat subtiële taalgebruik door hem mede in naam van alle lezers – oprecht en van harte – niet alleen vruchtbare maar vooral ook gelukkige jaren toe te wensen.

Hasselt, 15 februari 2010

José Cajot

De Genker toonaccenten
en hun
dialectgeografische
inbedding

door Jan Goossens

INHOUD

HOOFDSTUK I. Een terugblik en wat inleidende opmerkin- gen	13
HOOFDSTUK II. Het systeem	25
1. BESCHRIJVING	25
2. HISTORIEK	31
2.1. <i>Korte klinkers</i>	32
2.2. <i>Lange klinkers</i>	41
2.3. <i>Diftongen</i>	50
3. MORFOLOGIE	52
3.1. <i>Substantieven</i>	53
3.1.1. Meervoudsvorming	53
3.1.2. Diminutieven	55
3.2. <i>Adjectieven</i>	57
3.2.1. <i>Flexie</i>	57
3.2.2. <i>Trappen van vergelijking</i>	58
3.3. <i>Verba</i>	59
HOOFDSTUK III. De verdeling der toonaccenten in meer- syllabige woorden	63
1. INLEIDING	63
2. HET MATERIAAL	65
2.1. <i>Ongefleeteerde meersyllabige woorden</i>	65
2.2. <i>Adjectieven waarvan de onverbogen vorm éénlettergrepig was</i> .	71
2.3. <i>Adjectieven waarvan de onverbogen vorm tweelettergrepig was</i> .	75
2.4. <i>Adjectieven : Trappen van vergelijking</i>	77
2.5. <i>Bijvoeglijke voornaamwoorden</i>	79
2.6. <i>Substantieven waarvan de onverbogen vorm éénlettergrepig was</i>	80
2.7. <i>Substantieven waarvan de onverbogen vorm tweelettergrepig was</i>	84
2.8. <i>Substantieven : Diminutieven</i>	89
2.9. <i>Samengestelde substantieven</i>	92
2.10. <i>Verba : Infinitief en presens eerste en derde persoon meer- voud</i>	94
2.11. <i>Verba : Presens enkelvoud, tweede persoon meervoud en imperatief</i>	97

2.12.	<i>Verba : Preteritum en voltooid deelwoord van de sterke werk- woorden</i>	102
2.13.	<i>Verba : Preteritum en voltooid deelwoord van de zwakke werk- woorden</i>	112
3.	COMMENTAAR	116
3.1.	<i>De adjectieven</i>	116
3.2.	<i>Ongefleeteerde meersyllabige woorden, pluralia van substan- tieven, infinitieven, voltooidde deelwoorden van sterke werk- woorden</i>	118
3.3.	<i>Overige groepen</i>	121
3.4.	<i>Secundaire factoren</i>	125
4.	INTERPRETATIES EN FEITELIJKHEDEN	128
HOOFDSTUK IV. Genk in het Limburgse toonaccent-land- schap		141
Literatuurlijst		157
Zusammenfassung		161

HOOFDSTUK I

EEN TERUGBLIK

EN WAT INLEIDENDE OPMERKINGEN

Deze studie is een werk van mijn oude dag, waarin ik naar een jeugdliefde ben teruggekeerd, die ik echter nooit helemaal had opgegeven. Als student in Leuven had ik van Grootaers geleerd dat de Limburgse dialecten twee toonaccenten hebben, die hij sleптоon en stoottoon noemde. In de licentiaatsverhandeling over landbouwtermen in Genk en omgeving, die ik bij hem schreef, heb ik geprobeerd de sleптоon, die voor hem en mij het opvallendste accent was, zo goed mogelijk te noteren. Maar studie van de toonaccenten heb ik toen nog niet gemaakt.

Eigenlijk is het dan kort daarna allemaal begonnen met tabak. In mijn jonge jaren heb ik gerookt. In de winter van 1955-56 rolde ik mijn sigaretten. De substantie die ik in het sigaretteblaadje verwerkte, heet in het dialect van Genk *toubik*, met in elke lettergreep een interessant vocalisme. Dat van de tweede was mij raadselachtig. Het heeft meer dan veertig jaar geduurd eer ik er een oplossing voor heb voorgesteld (Goossens 1999). Dat van de eerste lettergreep vond ik in die winter niet raadselachtig, maar openbarend. Als aankomend dialectoloog had ik al begrepen dat de Nederlandse diftong *ui* in mijn dialect twee tegenhangers heeft: de *ou* van *mous* voor *muis* en de *ei* van *meis* voor *muizen*. Ik had ook al door dat die tweede diftong, de *ei*, het resultaat van een umlaut is. Uit het woord *toubik* trok ik een conclusie die ik nu nog altijd voor juist houd: aangezien het in oorsprong identiek moet zijn met de zuidelijke woordvorm voor *tabak*, namelijk *toebak*, moet de niet umgelautete wgerm. *û* in mijn dialect gediftongerd zijn tot

ou nadat mijn voorouders de uit de nieuwe wereld geïmporteerde plant en het woord daarvoor hadden leren kennen.

Ik was benieuwd of deze terminus post quem ook voor andere Limburgse dialecten hanteerbaar was. Het middel om daar snel een idee van te hebben, was het aan mijn leerlingen in het Sint-Jozefscollege te Hasselt te vragen, waar ik sinds september 1955 leraar was. Die spraken toen nog bijna allemaal het dialect van hun woonplaats, en die woonplaatsen vertoonden een goede spreiding over de provincie. En inderdaad, er waren nog andere dialecten die in *toebak* een diftong *ou* hebben. Ik vond ze grof gesproken tussen Genk en Maastricht. Om een beter inzicht in het probleem te hebben vroeg ik samen met dat woord nog enkele andere woordvormen op, die een wgerm. *û* bevatten, waar zich de *oe* van *toebak* bij had aangesloten. En toen beleefde ik een verrassing. Sommige van die woordvormen hadden in die dialecten een *ou*, b.v. *douf* voor *duif*, maar andere hadden in enkele van die dialecten een *oe*, b.v. in het meervoud van *duif*: *doeve*, in andere een *oo*, b.v. *dove*. Het verschil tussen de *ou* enerzijds en de *oe* of *oo* anderzijds bleek met het toonaccent samen te hangen: bij stoottoon *ou*, bij sleeptoon *oe* of *oo*. Deze constatering is het begin van mijn eerste wetenschappelijk artikel geweest: 'Stoottoon en diftongering van Wgm. *î* en *û* in Limburg', in *TT* 8 (1956), p. 99-112.

Maar ik vond dat dat artikel niet bevredigend afgerond zou zijn als ik niet de voorwaarden kon aangeven waaronder die Wgerm. *û* en parallel daarmee de Wgerm. *î* in een deel van Limburg stoottoon en dus diftongering vertoonden. Dat moest te bereiken zijn door een historisch onderzoek van het vocalisme. Ik schreef dus een tweede artikel, 'Historisch onderzoek van sleeptoon en stoottoon in het dialect van Genk', en stuurde beide stukken in het voorjaar van 1956 naar Grootaers, die zich intussen bereid had verklaard om als promotor van mijn proefschrift op te treden. Grootaers was redactielid van *Taal en Tongval*, en zo kwamen de opstellen ter beoordeling ook op de tafel van een

ander Limburgs redactielid terecht, Leenen. Kort daarna is Grootaers overleden. Leenen beoordeelde mijn eerste artikel gunstig. Het is dan ook met enkele kleine aanpassingen in jaargang 8 opgenomen. Mijn tweede stuk kon echter volgens Leenen zo niet gepubliceerd worden. De details van zijn motivering ken ik niet meer. Ik meen dat hij het te lang vond en ook dat hij vond dat het verband met het eerste stuk te los was, wellicht ook dat het niet voldoende uitgerijpt was. Zelf ben ik achteraf die laatste mening toegedaan. Maar ik ben toch blij dat ik het geschreven heb, want het is voor mij een belangrijke oefening in historische klankleer geweest, waar ik decennialang van heb kunnen profiteren. Het is overigens tenslotte toch verschenen. Een paar jaar later had het jaarboek van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie gebrek aan kopij. De zoon van Pauwels, die leraar aan het atheneum van Genk was, woonde in mijn buurt. Op een zomerdag ontmoette ik vader Pauwels op straat. Hij vroeg mij of ik dat stuk dat ik over de Genkse sleep- en stoottoon had geschreven, aan de Handelingen van de Commissie wilde afstaan. Ik had het origineel nooit van de redactie van *Taal en Tongval* teruggekregen, maar bezat er wel een slecht leesbare doorslag van, die dan door een bekwame zetter van de drukkerij Michiels is onteijferd. Het artikel is verschenen in *HCTD* 33 (1959), p. 141-212.⁽¹⁾

Maar als stoottoon diftongering kon veroorzaken of bevorderen en sleeptoon kon verhinderen of afremmen dat diftongering tot stand kwam, moest er iets in de fonetische eigenschappen van die twee accenten te vinden zijn dat

⁽¹⁾ Ik wens hier geen inhoudelijk commentaar bij dat stuk te leveren, maar maak wel van de gelegenheid gebruik om enkele storende fouten recht te zetten, die gedeeltelijk aan onoplettendheid bij de correctie te wijten zijn. Onvergeeflijk is de zin op p. 150 "Alle vbb. gaan volgens regel I", wat evident moet zijn "volgens regel II". Men verbeterde verder op p. 174 "plaats" in "plaat", op p. 176 "bos" in "bes", op p. 200 "bloed" in "bloom". Op p. 183 moet het voorbeeld *bī. rɔl* geschrapt worden. Het is immers niet tot "beugel", maar tot "buidel" te vernederlandsen en hoort dus thuis bij de umlaut van Wgm. *ū* op p. 195. Op p. 191 zijn de voorbeelden "jij, hij stoot" te schrappen. Die hebben immers geen umlaut van Wgm. *ō*, maar wel van Wgm. *au* (Ohd. *ō*) en horen dus thuis op p. 201, waar ze overigens nog eens (en ditmaal terecht) staan.

daarvoor verantwoordelijk was. Het lag dus voor de hand naar mogelijkheden te zoeken om dat probleem op te lossen. Ik sprak erover met Van Coetsem, die na het overlijden van Grootaers mijn promotor was geworden. Hij vond een weg. Die leidde naar Amsterdam, naar het fonetisch laboratorium onder leiding van Louise Kaiser. Op een dag in de paasvakantie van 1957 reisde ik dus naar Amsterdam. Mijn zuster Lieske reisde mee, en dat was een geluk. Er werden daar met een melodiemeter opnamen van ons beider stemmen gemaakt. Dat instrument mat niet alleen het toonhoogteverloop van woorden en zinnestelsels met de twee accenten, maar ook het intensiteitsverloop en de duur. Toen bleek dat mijn stem te laag was om deze aspecten behoorlijk te kunnen meten. Maar mijn zuster had en heeft gelukkig een zeer heldere stem, zodat goede opnamen gemaakt konden worden. Ik heb er eigenlijk te weinig mee gedaan. In het Genker heemkundig tijdschriftje *Heidebloemke* is van 1958 tot 1960 een reeks kleine artikelen 'De Genker accenten' verschenen. In een daarvan, in jaargang 19 (1959-60), p. 46-54 zijn enkele van die opnamen op een populariserende manier besproken. Jaren later heeft een van mijn Leuvense studenten, Ludo Bunkens, in een deel van zijn licentiaatsverhandeling *Limburgse accenten* (1969) de overige opnamen geanalyseerd. Waarom heb ik er mij niet intensiever mee beziggehouden? Ik vermoed omdat ik achteraf inzag dat ik met te naïeve verwachtingen aan die onderneming was begonnen. De resultaten waren, zeker voor wat het geïsoleerde woord betreft, nogal stereotiep: de stoottoon is korter dan de sleптоon en hij heeft een vrij regelmatig vallend frequentie- en amplitudeverloop, terwijl dat van de sleптоon onregelmatiger is, met een stijgende of min of meer egale frequentie. Veel meer had er niet uit kunnen komen. Formantenanalyses zaten er in 1957 in Amsterdam nog niet in, en het is overigens de vraag of die een bijdrage aan de oplossing van dit specifieke probleem hadden kunnen leveren. Ik had gehoopt een causaliteitsbrug tussen de fonetische en de dialectgeografi-

sche bevindingen te kunnen slaan, maar ik meende nu te zien dat die uit weinig meer dan min of meer vage speculatie kon bestaan. Het formuleren van die speculatie heeft veertig jaar op zich laten wachten, maar in de feestbundel voor Wiesinger van 1998 heb ik er toch iets over durven te zeggen.

Maar in die veertig jaar is toch nog het een en ander gebeurd. Kort na de beschreven eerste fase van mijn accentonderzoek promoveerde ik over een heel ander onderwerp en verhuisde naar Marburg, waar ik in het dialectologische Mekka terechtkwam. Het zijn daar vruchtbare jaren geweest, waarin ik de wisselwerking van onderzoek en academisch onderwijs voor het eerst heb kunnen ervaren en smaken. Maar het duurde wel even eer ik me opnieuw met toonaccenten kon bezighouden. Die gelegenheid kwam er in de zomer van 1964, toen in het Sprachatlas-instituut een colloquium over nieuwe methodes in de dialectologie werd gehouden, en daartoe behoorde de structurele klankgeografie. Mijn artikel over sleep- en stoottoon in het dialect van Genk van 1959 was dan wel een onrijpe vrucht, maar ik had toen ik het schreef toch geleerd dat er bij sommige elementen uit het Wgerm. vocaalsysteem in historisch tweelettergrepige woordvormen met stemhebbende syllabegrens wat aan de hand was. In dat geval verschijnt immers in mijn dialect stoottoon, en wel consequent wanneer de tweede syllabe weggevallen is, maar met een aanzienlijk aantal uitzonderingen wanneer die bewaard is. Die uitzonderingen hebben dan sleeptoon (*HCTD* 33, p. 147-148). Door mijn lectuur wist ik ook dat het Ripuarisch die uitzonderingen niet kent, m.a.w. dat het bij bewaarde tweede syllabe even goed consequent stoottoon heeft als bij verlies ervan. Er stelden zich dus afgezien van het probleem "hoe komt dat?" twee vragen: 1) Waar ligt de grens tussen het gebied met consequente stoottoon en dat met gedeeltelijk sleeptoon bij bewaarde tweede syllabe? 2) Hoe is de verdeling van die sleptonen in dat tweede gebied, vertoont die

een eigen geografie? Zoals blijkt uit *HCTD* 33, p. 204-205 had ik de problematiek wel herkend, maar was ik er niet uit. Op dat Marburgse colloquium hield ik een lezing over de waarde van de *Reeks Nederlandse Dialectatlassen* voor de Nederlandse structurele klankgeografie, waarvan ze het slotstuk vormde. Die lezing is een jaar later als boekje verschenen: *Die niederländische Strukturgeographie und die Reeks Nederlandse Dialectatlassen*. Ik kon voor de oplossing alleen steunen op de gegevens uit de opnamen van Stevens, maar leverde er zo toch een bijdrage aan, die echter om zeer veel aanvulling vroeg. Uit mijn Marburgse tijd stamt ook mijn ontdekkinkje van 'Een tweede Limburgs gerundium' (*TT* 16 [1964], p. 103-106): de stoottonige realisatie van *zien* en *doen* in gerundiumfunctie, tegen sleptonige in de infinitief.

In Marburg leerde ik drie personen kennen die eveneens bijdragen aan de studie van de Rijnlands-Limburgse accentuering geleverd hebben: de foneticus Georg Heike, met wie ik er mijn laatste jaar de kamer heb gedeeld en van wie ik sommige experimenten van dichtbij kon observeren, René Jongen, die achteraf in Leuven mijn eerste assistent is geworden en in 1969 over de accentproblematiek in het dialect van Moresnet promoveerde, en Peter Wiesinger, die in zijn grote studie over de lange klinkers en diftongen in de Hoogduitse dialecten de Rijnlandse polytonie mee werkte en ook een bijdrage leverde over de verhoudingen in de Bergische dialecten.

De dertig jaren van mijn activiteit in Leuven en in Münster hebben voor de studie van de accentproblematiek niet heel veel opgeleverd. Het vraagstuk van de tweesyllabige woordvormen met stemhebbende syllabegrens bleef me intrigeren. Dezelfde Ludo Bunkens die mijn Amsterdamse opnamen analyseerde, heeft voor het tweede deel van zijn licentiaatsverhandeling van 1969 een lijst met zulke woorden in het zuiden van Nederlands Limburg afgevraagd. In een kort artikel 'Het antwoord op twee structuurgeografi-

sche vraagjes' in *TT* 27 (1975), p. 45-50 heb ik de resultaten daarvan gesynthetiseerd. Vooraf had ik al geprobeerd, de Limburgse accentoppositie in de typologie van de Zuidnederlandse vocaalsystemen in te bouwen: 'De taak van de Limburgse structuurgeograaf' in *TT* 18 (1966), p. 4-18 en 'Proeve van een typologische kaart van de Zuidnederlandse vocaalsystemen' in *TT* 20 (1968), p. 9-16. En jaren later heb ik in mijn 'Schets van de meervoudsvorming der substantieven in de Nederlandse dialecten' in *TT* 39 (1987), p. 141-173 de morfologische consequenties van de accentuering voor die meervoudsvorming ingebouwd.

In 1986 verscheen het boek van Jürgen Erich Schmidt *Die mittelfränkischen Tonakzente*, dat het onderzoek van het verschijnsel opnieuw heeft gestimuleerd. Ik nam er kennis van, maar het heeft toch tot na mijn emeritering in 1995 geduurd eer ik mij opnieuw wat grondiger met accentvraagstukken ging bezighouden. Gelegenheden boden zich aan toen ik werd aangezocht om de eerste twee delen van de *Mittelrheinischer Sprachatlas* te recenseren en om een bijdrage voor de feestbundel van Wiesinger te schrijven. In het eerste geval (de recensie verscheen in *LB* 86 [1997], p. 168-175) werd ik geconfronteerd met de omkering van de accentverhoudingen (sleeptoon in plaats van stoottoon en stoottoon in plaats van sleeptoon), die in de literatuur als regel B geboekt staat, in een Moezelfrankisch gebied bij Bernkastel. In het tweede heb ik het oude paard van de stoottonige diftongering weer uit de stal gehaald, maar het probleem in een ruimer verband behandeld door het parallelisme tussen Limburgse en Moezelfrankische dialecten te onderzoeken: 'Schärfung und Diphthongierung von *î*, *û*, *û*. Moselfränkisch-limburgische Parallelen' (in: Peter ERNST und Franz PATOCKA [eds], *Deutsche Sprache in Raum und Zeit. Festschrift für Peter Wiesinger zum 60. Geburtstag*, Wien 1998, p. 63-70). Het was ook de tijd waarin ik mijn commentaren bij de kaarten van het vocalisme voor de *FAND* begon te schrijven. Joke Verbeek, die een fonologie

van het dialect van Kinrooi als licentiaatsverhandeling had vervaardigd en daarna een aflevering van het *WLD* afwerkte, heeft toen stukken van de Belgisch-Limburgse opnamen van het Goeman-Taeldeman-project beluisterd en er de betoning van genoteerd. Boudewijn van den Berg deed op het Meertens Instituut hetzelfde voor Nederlands Limburg. Die gegevens kon ik beknopt in de *FAND*-commentaren bewerken en in een aantal gevallen met kaartjes illustreren. Rond die tijd leerde ik ook Michiel de Vaan kennen, die mij zijn eerste bijdragen over Limburgse dialecten voorlegde. Ik gaf hem commentaar daarop. Er was ook een stuk bij waarin hij mij opnieuw met mijn neus op het probleem van de tweesyllabige woordvormen met stemhebbende syllabegrens duwde en mij leerde vermoeden dat daar wel eens een sleutel voor het begrijpen van de Rijnlandse accentuering zou kunnen liggen: ‘Towards an explanation of the Franconian tone accents’ in *Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik* 51 (1999), p. 23-44. Ik meen mij ook te herinneren dat de boeiende workshop die hij in de zomer van 2003 in Leiden over “Franconian Tone Accents” organiseerde, in laatste instantie op een suggestie van mij teruggaat. Op die workshop hield ik een lezing over de ‘Historische und geographische Randbedingungen des Genker Tonakzentsystems’, feitelijk een schets van een Limburgse accentgeografie, waarin ik echter niet op de lexicale diffusie bij de meerlettergrepige woordvormen met stemhebbende syllabegrens ben ingegaan. Alles samengenomen hebben de jaren na 1995 zo een goede voorbereidingstijd gevormd voor een intensievere omgang met de accentproblematiek, waarvan deze studie de vrucht is.

Het bovenstaande verduidelijkt exemplarisch op welke manier ik een halve eeuw lang getracht heb aan wetenschapsbeoefening te doen. Aan het begin staat telkens een inval of, wat in de grond hetzelfde is, het herkennen van een concreet probleem, waarvoor een oplossing moet worden gezocht. Wanneer in de loop van de tijd nieuwe moge-

lijke invalshoeken herkend worden, kan het probleem opnieuw worden aangepakt. De rol van theorieën bij dat alles is een dienende. Als mentale constructies kunnen zij gebruikt worden om problemen, die in de wereld geobserveerd worden, op te lossen, beter te begrijpen of te verklaren. Als zodanig zijn zij nuttig en zelfs nodig. Omgekeerd is het feitelijke gegeven waaraan het probleem vastzit, niet ontstaan of geschapen om theorieën te bevestigen of tegen te spreken. Maar het kan er wel voor gebruikt worden.

*
* * *

Deze studie bevat een synchrone en diachrone beschrijving van de verdeling van stoottoon (toonaccent 1) en sleeptoon (toonaccent 2) in woorden en geflecteerde woordvormen in het dialect van Genk. Ik beschrijf daarin bijna uitsluitend mijn eigen competentie. In een geval van duidelijke variatie (hoofdstuk III, 2.12) heb ik ook van andere bronnen gebruik gemaakt. De beschreven gegevens gelden voor de niet geflecteerde woorden in de eerste plaats als geïsoleerde taalelementen. In zinsverband kan de realisatie van hun toonkenmerken minder geprononceerd zijn of zich wijzigen, maar dit belet niet dat het hoofdtonige vocalisme van ieder woord zijn eigen toonaccent heeft. De identificatie van een toonaccent in geflecteerde woordvormen kan uiteraard slechts in syntagma's, dus min of meer in zinsverband plaatsvinden. Daarbij kan wel de woordvorm waar het om gaat, prominent gemaakt worden. Een beknopte beschrijving van de materiaalbasis staat in de inleiding van hoofdstuk II, 2.

Op wijzigingen die de realisaties van toonaccenten in het zinsverband kunnen ondergaan evenals op aspecten van zinsintonatie in het algemeen wordt in deze studie niet ingegaan. Mijn onderzoek houdt zich ook niet bezig met een fonetische (akoestische, auditieve of articulatorische) analyse van de toonaccenten en hun realisatiemoge-

lijkheden bij sprekersgroepen of individuen. Identificatie volstaat, met andere woorden het is mij voldoende te constateren welk toonaccent het hoofdtonige vocalisme van een woord of woordvorm heeft om van dat woord of die woordvorm een bouwsteentje in het te onderzoeken (of beter: op te bouwen) systeem van mijn dialect te maken. De resultaten van mijn eigen vroegere aanzet van een experimenteel fonetisch onderzoek in 1958-1960 vond ik iets te stereotiep om er systematisch nieuwe energie in te steken. Ik geloof niet dat dit aan de beschrijving en analyse van de verdeling der toonaccenten iets belangrijks zou hebben toegevoegd.

Ik houd die beschrijving en analyse overigens voor nuttig. Het dialect van Genk behoort tot de noordelijke en westelijke Zuidnederfrankische protuberans van het Ripuarisch. Die levert in het geheel van het Rijnlands-Limburgse gebied met een toonaccentoppositie zijn eigen problematiek op doordat hij bij twee- en meersyllabige woorden en woordvormen met een stemhebbende syllabegrens eigen verdelingen kent. Die verdelingen kunnen echter van deelgebiedje tot deelgebiedje in het Zuidnederfrankisch of zelfs van plaats tot plaats sterk verschillen. Om de toestand beter te leren kennen is een reeks monografische beschrijvingen als deze nodig, liefst met zoveel mogelijk relevant materiaal. Daaraan ontbrak het tot nog toe grotendeels. Maar ook bij die situatie lijkt het nuttig, de toonaccenten van mijn dialect voor zover dat kan niet los van hun geografisch Limburgs-Zuidnederfrankisch en waar nodig Ripuarisch verband te beschrijven.

Op beschrijven komt het mij inderdaad in de eerste plaats aan. In de laatste jaren zijn enkele studies over de Rijnlands-Limburgse toonaccenten verschenen die van meer ambitie blijk geven. Zij willen namelijk het ontstaan van de accentsystemen in dit gebied verklaren of ook aantonen hoe de tegenstelling tussen de gestalten van de systemen in het grootste deel van het Middel- en

Zuidnederfrankisch en die van twee Moezelfrankische randgebieden tot stand is gekomen. Grote verwachtingen worden hier aan geïsoleerde akoestische analyses van dialectopnamen gesteld. Mijn scepticisme heeft niet alleen te maken met het feit dat hier extrapolaties worden doorgevoerd waarvan de toelaatbaarheid mij niet duidelijk is. Bovendien is immers onze onwetendheid over de feitelijke toestand in de afzonderlijke plaatsen van verreweg het grootste deel van het polytone gebied ontstellend groot. Zo weten we door de eenzijdige aandacht van een eeuw onderzoek voor de (gefonemiseerde) stoottoon in het grote Duitse deel van dat gebied niet eens of en waar korte klinkers voor stemloze oclusieven (in het Moezelfrankisch: voor stemloze consonanten algemeen) sleптоon of stoottoon of toonneutralisatie hebben.

Bij het in deze studie gebruikte fonetisch schrift (waarvoor gebruik gemaakt is van het font SILDoulos IPA) is van een aantal conventies uitgegaan. Met enkele fonologisch niet relevante positionele onderscheidingen is geen rekening gehouden. Dat geldt in de eerste plaats voor een lichte sjwa-achtige naslag na de lange klinkers [c:], [ɛ:], [ɔ:] en [o:] voor alveolaren en gedeeltelijk ook voor labialen, die evenmin als in de studie van 1959 (zie daar de voetnoten op p. 173, 177, 184, 195 en 198) is weergegeven. Het geldt ook voor de korte [ɑ], die voor velaren palataler wordt gerealiseerd dan voor labialen of alveolaren. Dit verschil is in de studie van 1959 wel weergegeven. Als teken voor dit korte klinkerfoneem met zijn twee varianten is [ɑ] gekozen, dat wil zeggen de tegenhanger van [ɑ:], die in het langeklinkersysteem de corresponderende plaats inneemt. In tegenstelling tot 1959 heb ik wel de twee varianten van de onbetoonde klinker [e ə] afzonderlijk weergegeven, omdat het palatale allofoon [e], dat voor velare medeklinkers wordt gebezigd, in zijn timbre met de "volle" korte klinker [e] overeenstemt. Deze volle klinker wordt overi-

gens minder gespannen en wat centraler gerealiseerd dan zijn lange tegenhanger [e:]. Misschien geldt iets dergelijks ook voor de andere korte klinkers in hun verhouding tot hun lange pendant, maar dat kan ik niet horen of articulatorisch verifiëren.

Bij de medeklinkers is [r] de weergave van een velaaruvulare vibrant, waarvan de realisatie als Limburgs herkenbaar is. Voor de vooral na palatale vocalen vrij ver naar voren (postpalataal) gerealiseerde achterste fricatieven worden de tekens voor velaren [ɣ] en [χ] gebruikt. Stemassimilaties worden consequent weergegeven, b.v. in *mɔ:gdə* voor 'maakte' en *stɔ'bdə* voor 'stopte' voor wat in meer populaire spellingen van het Limburgs als *maakde* en *stopde* wordt geschreven.

Wat tenslotte de weergave van de toonaccenten betreft, hier heb ik mij aangesloten bij een gebruik dat zich in de laatste twintig jaar in de vakliteratuur heeft doorgezet: de stoottoon is weergegeven door een geëxponeerde 1, de sleeptoon door een geëxponeerde 2. Correspondierend daarmee gebruik ik meestal ook de termen (*toon*)*accent 1* en (*toon*)*accent 2* naast de traditionele *stoottoon* en *sleeptoon*. De twee geëxponeerde cijfers staan onmiddellijk achter de klinker of diftong waar ze bij horen, ook al gaat het om een suprasegmenteel kenmerk dat zich verder over een volgende medeklinker en zelfs een volgende syllabe kan uitstrekken. Ze worden ook gebruikt in omgevingen waar niet-tegenstaande de herkenbaarheid van het accent geen toonaccentoppositie mogelijk is en er dus fonologisch neutralisatie optreedt. Dat geldt voor accent 1 bij korte klinkers voor obstruent of voor *r+* alveolaar en voor accent 2 algemeen bij de diftongen [i.ə²] en [u.ə²]. Zie hiervoor verder hoofdstuk II.

ZUSAMMENFASSUNG

Nach einem Rückblick auf meine bisherige Beschäftigung mit der rheinisch-limburgischen Tonakzentproblematik und einigen praktischen Hinweisen im ersten Abschnitt wird im zweiten Abschnitt das Vokalsystem der Genker Mundart synchron und diachron beschrieben. Es handelt sich – zunächst von den Tonakzenten (TA) abgesehen – um ein System mit vier Öffnungsgraden sowohl bei den Kurz- als bei den Langvokalen (*i, e, ε, æ; u, o, ɔ, a - i:, e:, ε:, æ:; u:, ɔ:, ɔ:, a:*), mit zwei schließenden und zwei zentrierenden Diphthongen (*εi, ɔu - i.ɔ, u.ɔ*) und einem unbetonten Vokal mit zwei deutlich unterschiedlichen Varianten (*[ə e]*). Im Kurzvokalsystemen ist eine Opposition zwischen TA1 und TA2 bei den sechs offeneren Vokalen in der Position vor Sonorant mit Hilfe von Minimalpaaren leicht belegbar. Vor Obstruenten ist die Opposition neutralisiert, doch ist die Realisation hier phonetisch stoßtonig (also mit TA1). Bei den beiden geschlossenen Kurzvokalen *i* und *u* sind keine Oppositionspaare der beiden Tonakzente belegbar, doch finden sich Beispiele sowohl mit TA1 wie mit TA2, letztere sogar auch vor Obstruent. Im Langvokalsystem kann eine Tonakzentopposition bei den sechs offeneren Elementen durchgehend mit Hilfe von Minimalpaaren belegt werden, diesmal ohne distributionelle Beschränkungen. Die geschlossenen *i:* und *u:* ergeben nur vor *r* Tonakzentoppositionen; in morphologischen Paaren alternieren lange *i:*² und *u:*² mit kurzen *i'* und *u'*. Die schließenden Diphthonge zeigen die Tonakzentopposition ohne distributionelle Beschränkungen. Dagegen kommen die zentrierenden Diphthonge nur mit TA2 vor. Der unbetonte Vokal trägt naturgemäß keinen Tonakzent.

Anschließend wird mit Hilfe von Herkunftsregeln die Geschichte dieses Systems beschrieben. Das Bezugssystem ist das Westgermanische. Das war auch der Fall in meiner historischen Beschreibung des Systems 1959. Der Blickwinkel ist aber umgekehrt. Damals fungierte das Wgm. als input und die moderne Mundart als output. Jetzt wird umgekehrt der Frage nachgegangen, auf welche Elemente des Wgm. (und in welchen Lautumgebungen) die Elemente des modernen Systems zurückgehen. Für die Auflistung der Herkunftsregeln sei auf Teil 2 des zweiten Abschnitts verwiesen.

Im dritten Teil dieses Abschnitts wird die Funktionalität der Tonakzentopposition in der Morphologie beschrieben. Im Allgemeinen gilt hier, dass (wenigstens unterliegende) Stimmhaftigkeit des Auslauts der unflektierten Form mit TA2 Bedingung für einen Tonakzentwechsel ist. Bei den Substantiven funktioniert der Wechsel in der Pluralbildung und in der Diminutivbildung. Bei der Pluralbildung sind drei Substantivgruppen zu unterscheiden: solche mit TA2 im Sg, TA1 im Pl., ohne Umlaut; solche mit TA2 im Sg., TA1 im Pl., mit Umlaut; solche mit TA1 im Sg., TA2 mit Endung *-e(n)* im Pl. Diminutivbildung geht häufig mit einem Wechsel von TA2 zu TA1 einher; das Umgekehrte, Wechsel von TA1 zu TA2 ist weit seltener. Bei den Adjektiven ist Tonakzentwechsel in der Flexion und in der Steigerung anzutreffen. Viele Adjektive, deren unflektierte Form (auch die des Neutr. Sg.) TA2 aufweist, haben flektierte Formen mit TA1; ob die Zweitsilbe apokopiert ist (im Fem. Sg. und im Pl.) oder nicht (im Mask. Sg.), ist dabei einerlei. Die Komparative und Superlative dieser Adjektive haben in der Regel auch TA1. Der umgekehrte Wechsel ist weit seltener. Der Tonakzentwechsel in der Konjugation wird in diesem Abschnitt allein bei den schwachen Verben beschrieben, weil die starken Verben durch ihren historischen Vokalismuswechsel (Ablaut, Brechung und Umlaut) in der Gesamtheit ihrer Konjugation sich

dafür nicht eignen. Tonakzentwechsel findet sich bei einer Reihe von schwachen Verben mit TA2 im Infinitiv, wenn der Vokal der Folgesilbe apokopiert oder synkopiert wurde.

Der dritte Abschnitt bietet eine systematische Analyse der Verteilung der Tonakzente in mehrsilbigen Wörtern und Wortformen. Ausgangsfrage ist, in welchem Umfang die sogenannte Regel A2, die für das Südniederfränkische angenommen wird, auch in der Genker Mundart gilt. Diese Regel enthält eine Beschränkung der im größeren Teil des Tonakzentgebiets geltenden Regel A, nach der vor historisch stimmhafter Silbengrenze die in offener Tonsilbe gedehnten mhd. Kurzvokale, die mhd. gedeckten Kurzvokale vor Sonorant sowie die geschlossenen mhd. Langvokale und Diphthonge TA1 aufweisen. Die Beschränkung der Regel A2 besteht darin, dass zusätzlich der Vokal der Folgesilbe apokopiert (ggf. synkopiert) sein muss.

Für die Analyse ist das Material in 13 Teilgruppen gegliedert worden: 1. Unflektierte mehrsilbige Wörter; 2. Adjektive, deren unflektierte Form einsilbig war; 3. Adjektive, deren unflektierte Form zweisilbig war; 4. Steigerungsstufen der Adjektive; 5. Attributive Pronomina; 6. Substantive, deren unflektierte Form einsilbig war; 7. Substantive, deren unflektierte Form zweisilbig war; 8. Diminutiva; 9. Zusammengesetzte Substantive; 10. Infinitiv und Präsens erste und dritte Person Plural der Verben; 11. Präsens Singular, zweite Person Plural und Imperativ der Verben; 12. Präteritum und zweites Partizip der starken Verben; 13. Präteritum und zweites Partizip der schwachen Verben.

Es zeigt sich, dass die Adjektive, die für die Wirkung der Regel A mit ihrer eventuellen Einschränkung durch Regel A2 in Frage kommen (Gruppe 2), die uneingeschränkte Wirkung der Regel A aufweisen und sich sogar eine Reihe von anderen Adjektiven durch Analogie an ihre morphologische Verteilung der Tonakzente angepasst hat. Bei den anderen Gruppen gilt Regel A2 in unterschiedlichem Ausmaß. In den Fällen mit Dehnungsvokalismus geht der Er-

halt der Folgesilbe mit starker Dominanz von TA2 einher, bei geschlossenem langem oder diphthongischem Vokalismus halten sich die beiden Tonakzente die Waage, während bei Kurzvokalismus vor Sonorant ein relativ starkes Übergewicht von TA1 beobachtet werden kann. Das ergibt eine auffällige Übereinstimmung mit der geographischen Dreiteilung der niederbergischen Dialekte, die von Wiesinger 1975:23f. ausgearbeitet wurde. Dort wächst der Anteil der TA2-Fälle mit zunehmender Entfernung vom Ripuarischen, in Übereinstimmung mit ihrem Zuwachs in der Verteilung der drei genannten historischen Vokalismus in der Genker Mundart.

Auch zwischen den einzelnen lexikalisch-morphologischen Teilgruppen gibt es in meinem Dialekt mehr oder weniger ausgeprägte Unterschiede, von denen der auffälligste die absolute Abwesenheit von TA1 im Dehnungsvokalismus der Partizipia Perfekti der starken Verben ist. Die südniederfränkische Wirkung von Regel A2 macht sich auch darin bemerkbar, dass in mehreren Fällen mit historisch offenem langem Vokalismus vor stimmhafter Silbengrenze bei Erhalt der Folgesilbe, wo also lautgesetzlich spontaner TA1 zu erwarten wäre, TA2 erscheint. Das bedeutet wieder einmal analoge Erweiterung von TA2 über die Grenzen von Regel A2 hinaus. Sekundäre Faktoren, die die Verteilung der beiden Tonakzente beeinflussen, sind der Folgekonzonant *r*, vor dem auch bei Apokope einer Folgesilbe manchmal TA2 auftritt, sowie Kodaverlängerung durch Dreisilbigkeit, die den gleichen Effekt haben kann.

In der rezenten Literatur zur rheinisch-limburgischen Akzentuierung wird angenommen, dass die Tonakzentposition durch Apokope der Folgesilbe in den beschriebenen Umgebungen zustande gekommen ist. Doch sind auch in synchron zweisilbigen Wortformen mit stimmhafter Silbengrenze zahlreiche Oppositionspaare zu finden, die zu einer kritischen Revision dieser Annahme zwingen. Ein gemeinsamer Punkt in den rezenten Auffassungen ist, dass

der 'bedingte' TA1 nach dem Entstehen der Akzentopposition infolge der Apokope im Mittelfränkischen seinen Bereich von den Fällen mit Apokope durch Analogie auf die Fälle mit erhaltener Folgesilbe erweitert hat, bis zur völligen Ausmerzung des TA2 in dieser Stellung. In der südniederfränkischen Peripherie hätte sich diese analogische Neuerung nur teilweise durchgesetzt, was das Auftreten von TA2 in einem Teil der Fälle erklären würde.

Diese Auffassung setzt aber eine besonders gründliche Aufräumung des TA2 durch Analogie im Mittelfränkischen voraus. Im Südniederfränkischen zeigt die morphologisch festeste Gruppe, die der Adjektive mit bedingter Betonung, eine Akzentverteilung, die vollkommen mit der ripuarischen übereinstimmt, also TA1 bei ursprünglicher Zweisilbigkeit, und zwar unabhängig von der Frage, ob Apokope stattgefunden hat oder nicht. Der Systemzwang innerhalb einer umfangreichen geschlossenen morphologischen Gruppe könnte hier den Erhalt eines ursprünglichen Zustands bewerkstelligt haben. Wenn das richtig ist, brauchen wir für das Ripuarische keine Analogie im Typus *braun(e)*, *lahm(e)*, *rund(e)* anzunehmen, und es verstärkt sich der Zusammenhang zwischen dem Zentrum und der nördlichen und westlichen Peripherie der rheinischen Akzentuierung. Nicht zu leugnen ist übrigens eine analoge Ausdehnung ausgerechnet des TA2 auf die Deklination von Adjektiven, die die Bedingungen für das Vorkommen einer Tonakzentopposition nicht erfüllen, nämlich auf Adjektive, die auch in der historisch unflektierten Form zweisilbig waren (Typ *weise*) und auf Adjektive mit zu erwartendem spontanem TA1 (Typ *grün*). Eine zweite morphologische Gruppe mit einem Tonakzentwechsel, die sich durch Analogie esweitert hat, bilden die schwachen Substantive mit bedingtem TA1 (der Typ *Taube*, der im Sg. Apokope mit TA1, im Pl. Zweisilbigkeit mit TA2 kombiniert). Ihr haben sich mehrere Substantive, die sowohl im Pl. als im Sg. TA1 aufweisen müssten (Typ *Blume*), angeschlossen. Im Gegensatz zur

These der analogen Ausbreitung des bedingten TA1, die spekulativ bleiben muss, ist also die des TA2 in kontrollierbaren Tatsachen begründet. Das alles zwingt dazu, die neuen Theorien zum Entstehen der rheinisch-limburgischen Akzentuierung mit angemessener Skepsis zu betrachten.

Der vierte Abschnitt enthält eine Situierung der Genker Mundart im limburgischen Teil des Südniederfränkischen. Die von den meisten Autoren angenommene Beschränkung der Regel A (und A2) auf historisch geschlossene Langvokale und Diphthonge, gedehnte Kurzvokale und Kurzvokale vor Sonorant wird auf Grund der faktischen Verhältnisse in südlimburgischen Mundarten auf Kurzvokale vor Obstruent ausgedehnt. Danach sind Tonakzentpositionen bei Kurzvokalen vor Okklusiven möglich, weil vor ehemaligem stimmhaftem geminiertem Okklusiv (Typ *Kribbe* 'Krippe', *Bedde* 'Bett', *Brügge* 'Brücke') der Kurzvokal TA1 aufweisen muss, während er vor stimmlosem Okklusiv (die weit häufigere Position) mit TA2 erscheinen muss. Im Gegensatz zu den Okklusiven sind die historisch intervokalischen Frikative nach Kurzvokal immer stimmlos, so dass Oppositionen hier ausgeschlossen sind. Es tritt aber vor Frikativ vielfach Dehnung des Vokals auf. Der gedehnte Vokal hat die phonetischen Merkmale des TA2, obwohl die Akzentposition neutralisiert ist. Leider hat der größere Teil der rheinischen Forschung es in seiner vorphonologischen Denkweise durch seine einseitige Aufmerksamkeit für TA1 unterlassen, den TA2 zu notieren. Deshalb können wir uns kein Bild davon machen, wo dort die Kurzvokale vor Obstruent (mit Ausnahme der Fälle vor geminiertem stimmhaftem Okklusiv) mit TA2 realisiert werden oder wurden. Nur für den Süden von Belgisch-Limburg und die Gegend südlich von Aachen haben wir Sicherheit. Die Mundart von Genk situiert sich etwas nördlich des südlimburgischen Gebiets mit deutlicher Wirkung der Regel A auch in geschlossener Silbe vor Obstruent. Sie zeigt Neutralisation der Opposition, die phonetische Realisierung stimmt aber mit

TA1 überein. Dabei ist zu bedenken, dass in aktuell einsilbigen Wortformen der Kurzvokal vor Okklusiv die phonetischen TA2-Merkmale naturgemäß nur schwerlich festhalten kann, während umgekehrt die im Ripuarischen und im deutschen Südniederfränkischen weit verbreitete Dehnung von Kurzvokalen in geschlossener Silbe vor stimmlosen Frikativen die Folge einer Realisierung mit TA2 sein kann.

Als historisches Bezugssystem ist das Mhd. für eine Beschreibung der westlimburgischen Akzentverhältnisse nicht geeignet, weil der Geltungsbereich der hochdeutschen Spaltung von wgm. *ai* in mhd. *ei* und *ê* und von wgm. *au* in mhd. *ou* und *ô* nicht bis hier reicht. Stattdessen hat im Westlimburgischen bei wgm. *ai* eine Spaltung in *ei* und *ê* nach niederländischem Umlautprinzip und bei wgm. *au* überhaupt keine Spaltung, sondern stets Entwicklung zu *ô* stattgefunden. Die Folgen sind eine Verteilung von TA1 und TA2 bei wgm. *ai*, die stark von der hochdeutschen abweicht, und spontaner TA1 bei wgm. *au*. Genk liegt noch gerade im Gebiet der hochdeutschen Spaltung, aber zeigt ein paar Spuren der westlichen Verteilung.

BIBLIOGRAFIE VAN JAN GOOSSENS

door José Cajot

INHOUD

A. ZELFSTANDIGE PUBLICATIES ALS AUTEUR.....	169
B. ZELFSTANDIGE PUBLICATIES ALS EDITOR EN REDACTEUR.....	173
C. ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN EN BUNDELS	174
D. RECENSIES	201
E. KORTE BIJDRAGEN EN AANKONDIGINGEN.....	206
1. <i>Artikelen in "Heidebloemke" (Tijdschrift voor Genker Heemkunde)</i>	206
2. <i>Kronieken in "Leuvense Bijdragen"</i>	207
3. <i>Artikelen in dag-, week- en maandbladen</i>	209
4. <i>Artikelen in encyclopedieën</i>	210

Binnen deze rubrieken is gerangschikt volgens het resp. opgegeven verschijningsjaar. Herdrukken en herwerkte of vertaalde versies van eerder verschenen studies worden vermeld onder het nummer van de eerste publicatie.

A. ZELFSTANDIGE PUBLICATIES ALS AUTEUR

1. Semantische vraagstukken uit de taal van het landbouwbedrijf in Belgisch-Limburg. Deel I: Tekst, Deel II: Atlas. Antwerpen 1963.
2. Luxemburgischer Sprachatlas, herausgegeben von. L.E. Schmitt. Laut- und Formenatlas von R. Bruch. Für den Druck vorbereitet von J. Goossens (Deutscher Sprachatlas. Regionale Sprachatlanten 2). Marburg 1963 [Tevens verschenen in de Publications Nationales du Ministère des Arts et des Sciences, Luxembourg].
3. Die niederländische Strukturgeographie und die "Reeks Nederlandse Dialectatlassen" (Bijdragen en Mededelingen der Dialectencommissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, 29). Amsterdam 1965.

4. Wat zijn Nederlandse dialecten? (Voordrachten gehouden voor de Gelderse Leergangen te Arnhem, 22). Groningen 1968. Herdrukt in: G. Geerts (ed.), *Taal of Taaltje?* Leuven 1971, 32-54.
5. Strukturele Sprachgeographie. Eine Einführung in Methodik und Ergebnisse (Sprachwissenschaftliche Studienbücher. Zweite Abteilung). Heidelberg 1969.
6. Was ist Deutsch - und wie verhält es sich zum Niederländischen? (Nachbarn, 11). Bonn ¹1971, ²1971, ³1973, ⁴1978, ⁵1985. Herdrukt in: J. Göschel, N. Nail, G. van der Elst (ed.), *Zur Theorie des Dialekts* (Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik. Beihefte N.F., 16). Wiesbaden 1976, 256-282. Eveneens herdrukt in: *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 331-358.
7. Inleiding tot de Nederlandse dialectologie. Tongeren 1972 (overdruk uit *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 44 (1970) 105-273). Nadien als: *Inleiding tot de Nederlandse dialectologie*. Tweede Druk. Groningen 1977.
8. Historische Phonologie des Niederländischen (Sprachstrukturen. Reihe A: Historische Sprachstrukturen, 2). Tübingen 1974.
9. Hoe kunnen we Genker schrijven? Tweede herziene druk. Bijlage aan *Heidebloemke* 33 (1974) nr. 6. Zie onder: E. 8. "*Heidebloemke*" 22-23 (1962-1964).
10. Limburgs idioticon. Verzamelingen dialectwoorden ("Woordenzangen"), van 1885 tot 1902 verschenen in het tijdschrift *'t Daghet in den Oosten*. Tot woordenboek omgewerkt door M. Maasen en J. Goossens. Met een inleiding van J. Goossens. (Werken uitgegeven door de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie. Vlaamse Afdeling, 14). Tongeren 1975.
11. *Deutsche Dialektologie* (Sammlung Göschen, 2205). Berlin/New York 1977.
12. R. Willemyns, *Het niet-literaire Middelnederlands*. Een leerboek met bloemlezing, met medewerking van J. Goossens. Assen/Brugge 1979.
13. *Middelnederlandse vocaalsystemen* (Bijlagen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde, 2). Hasselt 1981 (= Overdruk uit: *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 1980, 161-251). Hoofdstuk 2 herdrukt als: *Umlaut en palatalisatie in de Nederlandse dialecten*. In: J. Goossens, *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eick-

- mans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22) 229-253.
14. Sprachatlas des nördlichen Rheinlands und des südöstlichen Niederlands. "Fränkischer Sprachatlas" (FSA). Ortsregister – Grundkarte. Marburg 1981.
  15. Reynaerts Historie - Reynke de Vos. Gegenüberstellung einer Auswahl aus den niederländischen Fassungen und des niederdeutschen Textes von 1498. Mit Kommentar herausgegeben von J. Goossens (Texte zur Forschung, 42). Darmstadt 1983.
  16. Die Reynaert-Ikonographie. Mit einer Einleitung herausgegeben von J. Goossens (Texte zur Forschung, 47). Darmstadt 1983.
  17. [met A. Weijnen und P. Goossens] Woordenboek van de Limburgse Dialecten. Inleiding & Deel I. Agrarische terminologie, afl. 1 : *Bemesten en ploegen*. Assen 1983.
  18. [met A. Weijnen und P. Goossens] Woordenboek van de Limburgse Dialecten. Deel I. Agrarische terminologie, afl. 2 : *Eggen en slepen*. Assen 1984.
  19. Sprachatlas des nördlichen Rheinlands und des südöstlichen Niederlands. "Fränkischer Sprachatlas" (FSA). Erste Lieferung. Marburg 1988.
  20. De gecasteerde neus. Taboes en hun verwerking in de geschiedenis van de Reinaert (Leuvense Studiën en Tekstuitgaven. Nieuwe Reeks, 8). Leuven/Amersfoort 1989.
  21. [met J. Kruijzen] Woordenboek van de Limburgse Dialecten. Deel I. Agrarische terminologie, afl. 3 : *Weidebouw*. Assen/Maastricht 1991.
  22. [met J. Kruijzen] Woordenboek van de Limburgse Dialecten. Deel I. Agrarische terminologie, afl. 4 : *Verbouw van graangewassen*. Assen/Maastricht 1992.
  23. [met J. Kruijzen und H. Brok] Woordenboek van de Limburgse Dialecten. Deel I. Agrarische terminologie, afl. 5 : *Verbouw van knol- en andere gewassen*. Assen 1994.
  24. [met J. Molemans] Woordenboek van de Limburgse Dialecten. Deel I. Agrarische terminologie, afl. 9 : *Het paard*. Assen 1994.
  25. Sprachatlas des nördlichen Rheinlands und des südöstlichen Niederlands. "Fränkischer Sprachatlas" (FSA). Zweite Lieferung. Marburg 1994.
  26. [met J. Molemans en J. Verbeek] Woordenboek van de Limburgse Dialecten. Deel I. Agrarische terminologie, afl. 10 : *Paardentuig*. Assen 1996.
  27. [met H. Cropvoets] Woordenboek van de Limburgse Dialecten. Deel I. Agrarische terminologie, afl. 12 : *Kleinvee (varken, schaaap en*

- geit*), *pluimvee* (*kippen, eenden, ganzen, kalkoenen en pauwen*). Assen 1998.
28. Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998.
  29. [met J. Taeldeman und G. Verleyen] Fonologische Atlas van de Nederlandse Dialecten. Deel I. Bouwstenen op het gebied van de Nederlandse Naamkunde, Dialectologie en Filologie 1. Gent 1998.
  30. [met M. Ooms] Woordenboek van de Limburgse Dialecten. Deel I. Agrarische terminologie, afl. 13 : *Landbouwvoertuigen*. Assen 1999.
  31. [met R. Belemans] Woordenboek van de Brabantse Dialecten. Deel III. Inleiding – Klankgeografie van de Brabantse dialecten. Assen 1999.
  32. Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22).
  33. [met J. Taeldeman en G. Verleyen] Fonologische Atlas van de Nederlandse Dialecten. Deel II De Westgermaanse korte vocalen in open lettergreep. Deel III De Westgermaanse lange vocalen en diftongen. Bouwstenen op het gebied van de Nederlandse Naamkunde, Dialectologie en Filologie 5. Gent 2000.
  34. Sprachatlas des nördlichen Rheinlands und des südöstlichen Niederlands. “Fränkischer Sprachatlas” (FSA). Dritte Lieferung. Marburg 2002.
  35. [met C. De Wulf en J. Taeldeman] Fonologische Atlas van de Nederlandse Dialecten. Deel IV De consonanten. Bouwstoffen op het gebied van de Nederlandse Naamkunde, Dialectologie en Filologie 9. Gent 2005
  36. Heinric van Veldeken – Sente Servas. Herausgegeben und übersetzt von Jan Goossens, Rita Schlusemann und Norbert Voorwinden (Bibliothek mittelniederländischer Literatur – BIMILI, Band III). Münster 2008.
  37. Dialectgeografische grondslagen van een Nederlandse taalgeschiedenis. Overdruk 12 van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie, Vlaamse Afdeling. Overdruk uit: Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie & Dialectologie 80 (2008) 33-258). Tevens verschenen en als Bijlage 8 van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde.
  38. De Genker toonaccenten en hun geografische inbedding. Werken van de Koninklijke Commissie voor Toponymie & Dialectologie. Vlaamse Afdeling 27. Tongeren 2010. Tevens als : Bijlagen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 9. Hasselt 2010.

B. ZELFSTANDIGE PUBLICATIES
ALS EDITOR EN REDACTEUR

1. Niederdeutsch. Sprache und Literatur. Eine Einführung. Band 1 : Sprache. Neumünster 1973.
2. Niederdeutsche Beiträge. Festschrift für Felix Wortmann zum 70. Geburtstag. Niederdeutsche Studien 23. Köln/Wien 1976.
3. [met T. Sodmann] Reynaert Reynard Reynke. Studien zu einem mittelalterlichen Tierepos. Niederdeutsche Studien 27. Köln/Wien 1980.
4. [met T. Sodmann] Third International Beast Epic Colloquium Münster 1979. Proceedings. Niederdeutsche Studien 30. Köln/Wien 1981.
5. Niederdeutsch. Sprache und Literatur. Band 1 : Sprache. 2. verbesserte und um einen bibliographischen Nachtrag erweiterte Auflage. Neumünster 1983.
6. [met J. Erben en P. von Polenz] Kontroversen, alte und neue. Akten des VII. Internationalen Germanisten-Kongresses Göttingen 1985. Band 4 : Sprachnormen : lösbare und unlösbare Probleme - Kontroversen um die neuere deutsche Sprachgeschichte - Dialektologie und Soziolinguistik : Die Kontroverse um die Mundartforschung. Tübingen 1986.
7. Woeringen en de oriëntatie van het Maasland. Woeringen-Gedenkboek van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde. Hasselt 1988.
8. [met J. Taeldeman en A.A. Weijnen] Taal en Tongval. Themanummer 2 (1989). Honderd jaar Enquête Willems.
9. [met A. Hagen en R. van Hout] Taal en Tongval. Themanummer 5 (1992). Stadsdialecten.
10. [met J. van Loon en H. Niebaum] Taal en Tongval. Themanummer 8 (1995). Historische dialectologie.
11. [i.s.m. J. Cajot & J. Segers; H.H.A. van de Wijngaard (red.)] Een eeuw Limburgse dialectologie. Bijlage 6 van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde. Veldeke Taalstudies 1. Hasselt/Maastricht 1996.
12. [met H. den Besten, F. Ponelis en P. van Reenen] Taal en Tongval. Themanummer 9 (1996). Afrikaans en varieteiten van het Nederlands.
13. [met E. Dijkhof en J. van Loon] Taal en Tongval. Themanummer 12 (1999). De verschriftelijking van het Nederlands.

14. [met G. De Schutter] Van Madelgijs tot Malagis. Een bundel opstellen verzameld n.a.v. de tachtigste verjaardag van Gilbert de Smet. Gent 2002.

C. ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN EN BUNDELS

1. Stoottoon en diftongering van Wgm. *i* en *û* in Limburg. In : Taal en Tongval 8 (1956) 99-112.
2. De dorsvloer en zijn benamingen in Belgisch-Limburg. In : Ons Heem 12 (1958) 149-150.
3. Relictgebieden. Een barrièrestrook in de Limburgse Kempen. In : Leuvense Bijdragen 48 (1959) 48-73.
4. Hoe heet een vlegelknuppel in Limburg? In : Taal en Tongval 11 (1959) 21-23.
5. De Limburgse Kempen, een volks- en taalkundig gevarieerde landbouweenheid. In : Het Oude Land van Loon 14 (1959) 271-284.
6. Historisch onderzoek van sleптоon en stoottoon in het dialect van Genk. In : Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie 33 (1959) 141-212.
7. De zevende aflevering van de taalatlas en de woordenschat van het landbouwbedrijf. In : Leuvense Bijdragen 49 (1960) 73-89.
8. [met R. Morren] Over een Haspengouws wagentje dat *gaiot* heet. In : Ons Heem 15 (1960) 4-5.
9. Taalkaarten in de klas. In : Nova et Vetera 58 (1961) 89-100.
10. Mondelinge en schriftelijke methode bij het woordgeografisch onderzoek. Een experiment. In : Taal en Tongval 13 (1961) 185-195.
11. Polysemievrees. In : Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 79 (1962) 36-55. Herdrukt in : J. Stroop (ed.), Nederlands Dialectonderzoek. Amsterdam 1983, 279-294. Eveneens herdrukt in : J. Goossens, *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 85-102.
12. De isetnenstructuur van het Belgisch-Limburgs landbouwlandschap. In : Volkskunde 63 (1962) 49-66.
13. Regionale handleidingen voor uitspraakleer gevraagd. In : Nova et Vetera 60 (1962) 178-182.
14. Die gerundeten Palatalvokale im niederländischen Sprachraum. In : Zeitschrift für Mundartforschung 29 (1962) 312-328 (11 Karten außerhalb des Textes).

15. De benamingen voor de *ham* in Belgisch-Limburg. In : *Taal en Tongval* 14 (1962) 167-174.
16. Kroonvormige dialectgebieden. In : *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* 17 (1963) 253-268.
17. Taalgeografie en moderne naamgeving. In : *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 80 (1963/64) 41-54, 185-203. Verkorte versie als : *Taalgeografische beschouwingen bij de Belgisch-Limburgse benamingen voor enkele moderne landbouwbegrippen*. In : *Handelingen van het XXVe Vlaams Filologencongres Antwerpen 17-19 april 1963*. Antwerpen 1964, 255-261.
18. [met A. Stevens] Funktionale Abhängigkeit von Isophonen. Ein Beispiel aus Belgisch-Limburg. In : *Orbis* 13 (1964) 545-555. Herdrukt in : J. Goossens [i.s.m. J. Cajot & J. Segers; H.H.A. van de (red.)] (ed.), *Een eeuw Limburgse dialectologie*. Bijlage 6 van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde. *Veldeke Taalstudies* 1. Hasselt/Maastricht 1996, 311-321
19. Een tweede Limburgs gerundium. In : *Taal en Tongval* 16 (1964) 103-106.
20. Edgard Blankaert †. In : *Zeitschrift für Mundartforschung* 31 (1964) 285.
21. Enkel- en veeltuoepasselijkheid van betekenaars op de taalkaart. In : *Taalgeografie en semantiek (Bijdragen en Mededelingen der Dialectencommissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, 28)*. Amsterdam 1964, 3-27.
22. Geschärftes /ä:/ und seine Vorstufen in Belgisch-Limburg. In : *Proceedings of the Fifth International Congress of Phonetic Sciences*. Basel/New York 1965, 321-324.
23. Die brünstig-Synonymik im Rhein- und Maasland. Brünstig von der Kuh. In : *Niederrheinisches Jahrbuch* 8 (1965) 118-123.
24. Die Gliederung des Südniederfränkischen. In : *Rheinische Vierteljahrsblätter* 30 (1965) 79-94. Herdrukt in : J. Goossens [i.s.m. J. Cajot & J. Segers; H.H.A. van de (red.)] (ed.), *Een eeuw Limburgse dialectologie*. Bijlage 6 van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde. *Veldeke Taalstudies* 1. Hasselt/Maastricht 1996, 322-337.
25. De taak van de Limburgse structuurgeograaf. In : *Taal en Tongval* 18 (1966) 4-18. Herdrukt in : J. Goossens [i.s.m. J. Cajot & J. Segers; H.H.A. van de (red.)] (ed.), *Een eeuw Limburgse dialectologie*. Bijlage 6 van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde. *Veldeke Taalstudies* 1. Hasselt/Maastricht 1996, 338-351.

26. Der Zweite Internationale Dialektologenkongreß. In: Alma Mater Philippina (Sommersemester 1966). Marburg 1966, 33-35.
27. De Overmase dialecten. In: Veldeke 41 (1966) 103-118.
28. Distributionskarten. In: Zeitschrift für Mundartforschung 33 (1966) 206-219.
29. Laatste resten van *Duits* en *Diets* als benamingen voor de volkstaal in de Vlaamse dialecten. In: Leuvense Bijdragen 55 (1966) 85-102.
30. Een Limburgse eierschaal: geen lege dop. In: Album Dr. M. Bussels, uitg. door de Federatie der Geschied- en Oudheidkundige Kringen van Limburg. Hasselt 1967, 257-262.
31. Enkele taalgeografische beschouwingen bij de verspreiding van de familienamen *Maartens*, *Martens*, *Mertens* en *Meertens* in het Nederlandse taalgebied. In: Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam 43 (1967) 42-45.
32. Over de representativiteit van de telefoongidsen en karteringstechnieken bij het geografisch onderzoek van familienamen. In: Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam 43 (1967) 173-181.
33. Niederländische Mundartwörterbücher in Belgien. In: W. Mitzka (ed.), Wortgeographie und Gesellschaft. Festschrift für Ludwig Erich Schmitt. Berlin 1968, 131-145.
34. Zur Geschichte der niederländischen Dialektologie. In: L.E. Schmitt (ed.), Germanische Dialektologie. Festschrift für Walther Mitzka zum 80. Geburtstag. Bd. 1. Wiesbaden 1968, 180-208.
35. Proeve van een typologische kaart van de Zuidnederlandse vocaalsystemen. In: Taal en Tongval 20 (1968) 9-16. Herdrukt in: J. Stroop (ed.), Nederlands Dialectonderzoek. Amsterdam 1983, 75-82.
36. Platdiets. In: Wetenschappelijke Tijdingen 27 (1968) 305-314.
37. Vergangenheit und Zukunft der Muttersprache in Flandern und Niederdeutschland. In: Bericht über die 21. Bevensen-Tagung, 13.-15. September 1968, 40-45.
38. Theodor Frings en de Nederlandse dialectologie. In: Leuvense Bijdragen 57 (1968) Bijblad, 95-102.
39. Pseudo-Lautverschiebung im niederländischen Sprachraum. In: Niederdeutsches Jahrbuch 91 (1968) 7-41.
40. Vlaanderen tussen dialect en cultuurtaal. In: Mercatura (Tijdschrift van het Hoger Handels- en Taleninstituut, Genk) 3 (1968-1969), nr. 1, 1-17, nr. 2, 1-10.

41. Zur wissenschaftlichen Bewertung der Veldeke-Ausgaben von Theodor Frings und Gabriele Schieb. In: Zeitschrift für deutsche Philologie 88 (1969) 27-45. Herdukt in: Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 493-511.
42. Enkele Limburgse leenwoorden uit de Latinitas. In: Taal en Tongval 21 (1969) 151-159.
43. De Vondelprijs voor Prof. K. Heeroma. In: Ons Erfdeel 13 (1969), nr. 2, 147-148.
44. Laudatio auf Klaas Heeroma. In: Stiftung F.V.S. zu Hamburg, Joost-van-den-Vondel-Preis 1969, 9-14. Ook in: Niederländische Notizen (Januar 1970) I.
45. [met J. Verheyden] De preteritumvormen van de zwakke werkwoorden in het zuiden van het Nederlandse taalgebied. In: Zijn akker is de taal [Festschrift für Klaas Heeroma] (Faculiteiten Reeks, 11). Den Haag 1970, 133-147. Herdukt in: J. Stroop (ed.), Nederlands Dialectonderzoek. Amsterdam 1983, 173-184.
46. "Belgisch Beschaafd Nederlands" en Brabantse expansie. In: De Nieuwe Taalgids (1970, Van Haeringen-nummer) 54-70. Herdukt in: G. Geerts (ed.), Aspecten van het Nederlands in Vlaanderen. Leuven 1974, 95-111.
47. Een Brandaan-nummer. In: Leuvense Bijdragen 59 (1970) 1-2.
48. Ist die These "Lautwandel durch innere Kausalität" sprachgeographisch beweisbar? In: Proceedings of the Sixth International Congress of Phonetic Sciences. Prague 1970, 375-379.
49. De taal van Jan van Eyck. In: Wetenschappelijke Tijdingen 29 (1970) 83-90.
50. Intern-linguïstische Sprachgeographie. In: D. Hofmann (Hg., unter Mitarbeit von W. Sanders), Gedenkschrift für William Foerste (Niederdeutsche Studien, 18). Köln/Wien 1970, 17-27.
51. De indeling van de Nederlandse dialecten. In: Driemaandelijksche Bladen 22 (1970) 56-73. Eveneens in: J. Goossens, G.H. Kocks, H. Entjes en K. Heeroma, Structuurgeografie en dialectindeling. Groningen 1970, 8-25. Ingekorte versie in: Handelingen van het 31ste Nederlandse Filologencongres te Groningen, 1 tot 3 april 1970. Groningen 1971, 236-238.
52. Felix Wortmann 65 Jahre. In: Niederdeutsches Wort 10 (1970) 1-3.
53. Niederländische Mundarten - vom Deutschen aus gesehen. In: Niederdeutsches Wort 10 (1970) 61-80.

54. Algemeen Vlaamse woordenschat. In : Wetenschappelijke Tijdingen 30 (1971) 33-36. Herdrukt in : G. Geerts (ed.), *Aspekten van het Nederlands in Vlaanderen*. Leuven 1974, 82-85.
55. *Bakker* in het Brabants. In : *Taal en Tongval* 23 (1971) 94-97.
56. Bijdrage tot de woordstratigrafie van de Limburgia Romana. In : *Limburg*. Speciaal nummer van : *Neerlands Volksleven* 21 (1971) 28-38. Herdrukt in : J. Goossens [i.s.m. J. Cajot & J. Segers; H.H.A. van de Wijngaard (red.)] (ed.), *Een eeuw Limburgse dialectologie*. Bijlage 6 van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde. *Veldeke Taalstudies* 1. Hasselt/Maastricht 1996, 352-362.
57. Twee boeken over Oostnederlandse dialecten. In : *Driemaandelijke Bladen* 23 (1971) 11-18.
58. Die Begrenzung dialektologischer Problemgebiete. In : *Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik* 38 (1971) 129-144. Herdrukt in : J. Goossens, *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (*Niederlande-Studien* 22), 13-27.
59. Aspecten van de universitaire problematiek. In : *Onze Alma Mater* 25 (1971) 244-255.
60. De definitie van Nederlandse dialecten. In : *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 88 (1972) 45-50.
61. Erwiderung [auf B. Panzer]. In : *Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung* 79 (1972) 28-29.
62. De Duitse Germanistiek en het Nederlands. In : *Ons Erfdeel* 15 (1972), nr. 5, 22-32.
63. [met E. de Rons] Moderne naamgeving in de Zuidnederlandse dialecten. In : *Album W. Péé*. De jubilaris aangeboden bij zijn zeventigste verjaardag. Tongeren 1973, 183-189. Herdrukt in : In : G. Geerts (ed.), *Aspekten van het Nederlands in Vlaanderen*. Leuven 1974, 118-124.
64. De Belgische uitspraak van het Nederlands. In : *De Nieuwe Taalgids* 66 (1973) 230-240. Herdrukt in : G. Geerts (ed.), *Aspekten van het Nederlands in Vlaanderen*. Leuven 1974, 139-150.
65. *Niederdeutsche Sprache - Versuch einer Definition*. In : J. Goossens (ed.), *Niederdeutsch. Sprache und Literatur. Eine Einführung*. Band 1 : *Sprache*. Neumünster 1973, 9-27. Herdrukt in : J. Goossens (ed.), *Niederdeutsch. Sprache und Literatur*. Band 1 : *Sprache*. 2. verbesserte und um einen bibliographischen Nachtrag erweiterte Auflage. Neumünster 1983, 9-27.

66. Die "niederdeutschen" Fassungen des Lanseloet van Denemerken. In: F. Debus, J. Hartig (ed.), Festschrift für Gerhard Cordes zum 65. Geburtstag. Bd. 1: Literaturwissenschaft und Textedition. Neumünster 1973, 61-73.
67. Areallinguistik. In: P. Althaus, H. Henne, H.E. Wiegand (eds.), Lexikon der Germanistischen Linguistik. Tübingen 1973, 319-327. In: eadem, Lexikon der Germanistischen Linguistik, 2. vollständig neu bearbeitete und erweiterte Auflage. Tübingen 1980, 445-453.
68. De taal van het landbouwbedrijf in het noordwesten van de Kempen. In: Huldealbum Dr. J. Goossenaerts 1882-1963. Gent 1973, 131-143.
69. Wesche. In: Niederdeutsches Jahrbuch. [Festschrift für Heinrich Wesche] 96 (1973) 82-85.
70. Schichtenzugehörigkeit, Intelligenz und Satzkomplexität. In: Beiträge zum Problem Sozialisation und Sprache, herausgegeben von der Projektgruppe Sprachkompensatorik. Bd. 2. Münster 1973, 112-118.
71. Limburgse Volkstaal. In: Postuniversitair Centrum Limburg. Open Universiteit Volkskunde. Maastricht/Bokrijk 1973/74, 1-23.
72. Germanic Studies in Germany and their Relation to German and Dutch. In: Dutch Studies 1 (1974) 1-13.
73. Die Sprachkarten im Lexikon der Germanistischen Linguistik. In: Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik 41 (1974) 186-187.
74. Historische en moderne taalgeografie. In: Historische Dialectologie (Bijdragen en Mededelingen van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, 45). Amsterdam 1974, 14-33. Herdrukt in: J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 29-53.
75. Ein Lemgoer Chytraeus-Druck aus dem Jahre 1585. In: Niederdeutsches Wort 14 (1974) 76-80.
76. Die Erforschung der niederdeutschen Dialekte. In: Niederdeutsches Jahrbuch 97 (1974) 61-77.
77. Het antwoord op twee structuurgeografische vraagjes. In: Taal en Tongval 27 (1975) 45-50.
78. Keetje Tippel. In: Dietsche Warande en Belfort 120 (1975) 260-273.
79. De ontwikkeling van het gesproken Nederlands in Vlaanderen. In: Nu Nog 23 (1975) 51-62. Herdrukt in: G. Geerts (ed.), Taal of Taaltje. Leuven 1978, 212-222.
80. *Tesi samanunga was edele unde sconu*. In: R. Jansen-Sieben, S. De Vriendt, R. Willemyns (ed.), Spel van Zinnen. Album A. Van Loey.

- Brussel 1975, 137-148. Herdrukt in : *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 481-492.
81. Van einen seltsanen stut. Zu Veldekes 'Eneide' V. 5094f. In : H. Fromm, W. Harms, U. Ruberg (ed.), *Verbum et Signum. Friedrich Ohly zum 60. Geburtstag überreicht*. Bd. 2. München 1975, 177-187.
  82. Vlaamse purismen. In : *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 91 (1975) 112-132. Ingekorte versie in : *Handelingen van het XXXe Vlaams Filologencongres. Gent 1975*, 104-105. Herdrukt in : J. Goossens, *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 281-298.
  83. Analogieën in de historische vormleer van het Nederlands. In : *Taal- en letterkundig gastenboek voor Prof. Dr. G. A. van Es. Opstellen, de 70-jarige aangeboden ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen*. Groningen 1975, 55-60.
  84. Konstituierendes in der Herausbildung der niederländischen Sprache. In : *Akten des V. Internationalen Germanisten-Kongresses Cambridge 1975 (Jahrbuch für Internationale Germanistik. Reihe A, 2,1)*. Bern/Frankfurt/Las Vegas 1975, 59-74. Herdrukt in : J. Goossens, *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 213-228.
  85. Winand Roukens †. In : *Taal en Tongval* 28 (1976) 19-20. Herdrukt in : *Veldeke* 51 (1976), 5, 4-5.
  86. Tristram von Hoberge. In : H. Rücker, K.O. Seidel (ed.), "Sagen mit sinne". *Festschrift für Marie-Luise Dittrich (Göppinger Arbeiten zur Germanistik, 180)*. Göppingen 1976, 63-78.
  87. Jozef Leenen †. In : *Taal en Tongval* 28 (1976) 97-101. Herdrukt in : *Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde* 2. Hasselt 1976.
  88. Die Holzschnitte in den Drucken des Lanseloet van Denemerken. In : J. Goossens (ed.), *Niederdeutsche Beiträge. Festschrift für Felix Wortmann zum 70. Geburtstag (Niederdeutsche Studien, 23)*. Köln/Wien 1976, 216-234.
  89. De iconografie van Lanseloet van Denemerken. In : *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* 30 (1976) 73-88.

90. Literatuurchroniek - Niederdeutsche Mundartforschung 1971-1975. In : Niederdeutsches Wort 16 (1976) 187-208.
91. Zur vergleichenden Phonologie des Deutschen und des Niederländischen. In : Sprachwandel und Sprachgeschichtsschreibung des Deutschen. Jahrbuch des Instituts für deutsche Sprache 1976 (Sprache der Gegenwart, 41). Düsseldorf 1977, 295-310. Herdruckt in : Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 359-374.
92. Huldiging van J. L. Pauwels. In : Jaarboek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Gent 1977, 172-176.
93. Geschiedenis van de Nederlandse dialectstudie. In : D.M. Bakker, G.R.W. Dibbets (eds.), Geschiedenis van de Nederlandse taalkunde. Den Bosch 1977, 85-311.
94. Wat is dialectologie? In : B. Tervoort (ed.), Wetenschap en Taal. Muiderberg 1977, 173-189.
95. De tweede Nederlandse auslautverscherping. In : Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 93 (1977) 3-23. Herdruckt in : Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 10. Hasselt 1978. Eveneens herdrukt in : J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 141-158.
96. Nederlandse taalintegratie en Vlaamse taalfrustratie. In : Onze Taal 47 (1978) 14-20. Herdruckt in : G. Geerts (ed.), Taal of Taaltje. Leuven ²1978, 35-248. Eveneens herdukt in : J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 299-311. Verkorte versie in : Taalbeheersing in de Administratie 155 (januari 1978), I, 635-640.
97. Dommellandse woorden. In : Limburg 57 (1978) 82-94. Herdruckt in : Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 8. Hasselt 1978.
98. Das Westmitteldeutsche und die zweite Lautverschiebung. Zur zweiten Auflage von Rudolf Schützeichels Buch "Die Grundlagen des westlichen Mitteldeutschen" (1976). In : Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik 45 (1978) 281-289.
99. Naar een Nederlandse familienaamgeografie. In : Naamkunde 10 (1978) 213-233 (met 8 kaarten buiten de tekst). Herdruckt in : Mede-

- delingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 14. Hasselt 1978.
100. Zum 90. Geburtstag Erik Rooths. In : Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 86 (1979) 23-26.
  101. Een woordatlas op pragmatische grondslag. In : Taal en Tongval 31 (1979) 64-68.
  102. Ter Inleiding. In : T. J. Suffeleers, Taalverzorging in Vlaanderen. Een opiniegeschiedenis. Brugge/Nijmegen 1979, 7-9.
  103. Dialectologie en taalvariatie. In : Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 1979, 119-134. Herdrukt in : Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 16. Hasselt 1979.
  104. Zum Verhältnis von mundartlichem und umgangssprachlichem Wortschatz in Niederdeutschland. In : W. Kramer, U. Scheuermann, D. Stellmacher (eds.), Gedenkschrift für Heinrich Wesche. Neumünster 1979, 39-51. Herdrukt in : Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 413-424.
  105. Morfeemgeografie van Nederlandse persoonsnamen. Verslag. In : Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Taal- en Letterkunde 1979, 322-327.
  106. De ambtelijke teksten van het Corpus-Gysseling. In : Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 95 (1979) 247-261.
  107. Über Dialektologie und eine angeblich merovingische Lautverschiebung. In : Niederdeutsches Wort 19 (1979) 198-213.
  108. De zuidelijke oorsprong van Nederlandse schrijftaalwoorden. In : J. Kruijssen (ed.), Liber Amicorum Weijnen. Een bundel opstellen aangeboden aan A. Weijnen bij zijn zeventigste verjaardag. Assen 1980, 101-108.
  109. Dialektologie im Zeitalter der Variablenforschung. In : J. Göschel, P. Ivić, K. Kehr (eds.), Dialekt und Dialektologie. Ergebnisse des Internationalen Symposions "Zur Theorie des Dialekts", Marburg/Lahn, 5.-10. September 1977 (Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik. Beihefte N.F. 26). Wiesbaden 1980, 43-57. Herdrukt in : J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 53-69.
  110. Replik [auf J. van Marle, W. Zonneveld]. In : Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 96 (1980) 99-100.

111. Reynaerts und Reynkes Begegnung mit dem Affen Marten. In : Niederdeutsches Wort 20 (1980) 198-213. Herdruckt in : Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 43-51.
112. Aanzet tot de studie van de taal van psychotici. Verslag. In : Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 1980, 366-367.
113. Over het begin van de volksboekoverlevering van de Reinaert. In : De Nieuwe Taalgids 74 (1981) 45-47. Herdruckt in : Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 109-112.
114. Druckfehler in Prien-Leitzmann, Reinke de Vos. In : Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 88 (1981) 24-25.
115. Kanttekeningen bij de meervoudsvorming van substantieven in het Nederlands en zijn dialecten. In : Taal en Tongval 33 (1981) 261-278.
116. 150 years of Belgium and its consequences regarding language usage in Flanders. In : Belgium and Europe. Proceedings of the International Francqui-Colloquium, Brussels-Ghent, 12-14 November 1980. Brussels 1981, 261-278.
117. Willen en half durven in Vlaanderen. In : Nederlands van Nu 29 (1981) 126-133.
118. Aspekte der niederländischen Familiennamengeographie. In : Proceedings of the 13th International Congress of Onomastics. Krakau 1981, 453-464. Herdruckt in : J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 123-137.
119. De Taalatlas van het zuidoosten van het Nederlandse gebied en het noorden van het Duitse Rijnland. In : Taal en Tongval 33 (1981) 145-160 (met 2 kaarten buiten de tekst).
120. Zum Verhältnis von Dialektologie und Soziolinguistik. Der Standpunkt eines Dialektologen. In : Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik 48 (1981) 299-312. Herdruckt in : J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 71-83. Verkorte versie in : K. J. Mattheier (ed.), Aspekte der Dialekttheorie. Tübingen 1983, 131-133.

121. De gevolgen van 150 jaar België voor het taalgebruik in Vlaanderen. In: Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 1981, 196-213. Herdrukt in: *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 313-328. Verkorte versie in: *Acta Universitatis Wratislaviensis* No. 764. Wrocław 1983, 151-167.
122. *Literaturechronik - Niederdeutsche Dialektologie und Soziolinguistik 1976-1980*. In: *Niederdeutsches Wort* 21 (1981) 120-144.
123. Kempens als dialectologisch begrip. In: *Taxandria*. Nieuwe Reeks, 51-53 (1979-1981) 157-174. Herdrukt in: *De Begrenzing van de Kempen*. Referaten gehouden op het vijfde congres van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde te Neerpelt (Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde, 25). Hasse 1981, 157-174.
124. *Der Sprachatlas des nördlichen Rheinlands und des südöstlichen Niederlands*. In: *Rheinische Vierteljahrsblätter* 46 (1982) 254-270 (met 2 kaarten buiten de tekst).
125. *Oudnederlandse en Vroegmiddelnederlandse letterkunde*. In: *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 98 (1982) 141-172. Herdrukt in: *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 453-479.
126. Heeft het Nederlands variatiegrenzen in het Vlaams? In: *Nederlands van Nu* 31 (1983) 69-78.
127. Daer waren drie hebreusche namen (Reynaerts Historie, v. 5326). In: *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 1983, 160-171. Herdrukt in: *Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos*. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 97-107.
128. *Sprache*. In: W. Kohl (ed.), *Westfälische Geschichte*. Band 1: Von den Anfängen bis zum Ende des Alten Reiches. Düsseldorf 1983, 55-80.
129. *Niederdeutsche Soziolinguistik in Ost und West*. In: J.O. Askedal, Ch. Christensen, Å. Findreng, O. Leirbukt (ed.), *Festschrift für Laurits Saltveit zum 70. Geburtstag am 31. Dezember 1983*. Oslo/Bergen/Tromsø 1983, 80-96. *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von

- H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 397-412.
130. The Common Origins of English, German and Dutch Reynard Iconography. In : Dutch Crossing 21 (Dec. 1983) 29-53.
131. Bijdrage tot een klankatlas van het dertiende-eeuwse Middelnederlands. Verslag. In : Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 1983, 559-565.
132. Lanseloet van Denemarken. In : K. Ruh (ed.), Die deutsche Literatur des Mittelalters. Verfasserlexikon, begründet von W. Stammler. Zweite, völlig neu bearbeitete Auflage. Band 5. Berlin/New York 1984, 607-608.
133. Oostelijk Limburgs Haspengouw woordgeografisch bekeken. In : J. Segers (ed.), Dialecten en naamgeving in Haspengouw. Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 27. Hasselt 1984, 35-53.
134. *Oo(g)st - oest - augustus*. In : W.J.J. Pijnenburg, K. Roelandts, V.F. Vanacker (ed.), Feestbundel voor Maurits Gysseling. Opstellen door vrienden en vakgenoten aangeboden bij gelegenheid van zijn 65e verjaardag. Tevens in : Naamkunde 16 (1984) 135-145.
135. Die Herausbildung der deutsch-niederländischen Sprachgrenze. Ergebnisse und Desiderata der Forschung. In : W. Besch u.a. (eds.), Festschrift für Siegfried Grosse. Göttingen 1984, 23-44. Herdrukt met een Nederlandse samenvatting in : Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 29. Hasselt 1984.
136. "Der Naturen Bloeme" in het Corpus-Gysseling. In : Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 100 (1984) 201-209.
137. Literairhistorische vragen rond Middelnederlandse heiligenlevens. In : Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 1984, 273-303.
138. Gedanken über den Sinn des Wortes im Antiphonarium der Messe. In : K. Grubmüller, R. Schmidt-Wiegand, K. Speckenbach (eds.), Geistliche Denkformen in der Literatur des Mittelalters. München 1984, 9-22.
139. Niederrheinische Mundarten in der Enquête von Pieter Willems (1885). In : A. Mihm (ed.), Sprache an Rhein und Ruhr. Dialektologische und soziolinguistische Studien zur sprachlichen Situation im Rhein-Ruhr- Gebiet und ihrer Geschichte (Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik. Beihefte N.F., 50). Stuttgart 1985, 48-62.
140. *Daas* 'paardevlieg' en zijn verwanten in de Nederlandse en Nederduitse dialecten. In : H. Ryckeboer, J. Taldeman, V.F. Vanacker (eds.), Hulde-album Prof. Dr. Marcel Hoebeke. Gent 1985, 229-241 (met 1 kaart buiten de tekst). Herdrukt in : Mededelingen van

- de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 32. Hasselt 1985.
141. Herauslösung und Herausbildung des Niederländischen. In: P.S. Ureland (ed.), Entstehung von Sprachen und Völkern. Glotto- und ethnogenetische Aspekte europäischer Sprachen. Akten des 6. Symposiums über Sprachkontakt in Europa, Mannheim 1984. Tübingen 1985, 287-304. Herdruckt in: J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 197-211.
  142. Die niederländischen Verwandten von ostniederdeutsch *Pede 'Elytrigia repens'*. Für Gilbert de Smet. In: Niederdeutsches Wort 25 (1985) 123-136. In Nederlandse versie als: De Nederlandse verwanten van Oostnederduits *Pede 'Elytrigia repens'*. Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 33. Hasselt 1985.
  143. Über die Einseitigkeit des punktuellen Standpunkts in der korrelativen Soziolinguistik und die Vernachlässigung der Variation in der Dialektologie. In: J. Erben, J. Goossens en P. von Polenz (eds.), Kontroversen, alte und neue. Akten des VII. Internationalen Germanisten-Kongresses Göttingen 1985. Band 4: Sprachnormen: lösbare und unlösbare Probleme - Kontroversen um die neuere deutsche Sprachgeschichte - Dialektologie und Soziolinguistik: Die Kontroverse um die Mundartforschung. Tübingen 1986, 257-262.
  144. Zur Textgeschichte des Reineke Fuchs. In: Niederdeutsch. Fünf Vorträge zur Einführung. (Schriften des Instituts für niederdeutsche Sprache. Reihe: Dokumentation, 12). Leer 1986, 71-88. Herdruckt in: Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 195-211.
  145. Die Namen der belgischen Gemeinden und ihre Schreibung - I nomi dei comuni belgi e la loro grafia. In: E. Kühebacher (ed.), Amtlicher Gebrauch des geographischen Namensgutes. Beiträge der Toponomastiktagung in Bozen - Atti del convegno sulla toponomastica a Bolzano (29.9.-3.10.1985). Bozen 1986, 225-242.
  146. Zur Lage des Niederdeutschen und ihrer Erforschung. In: Michigan Germanic Studies 12 (1986) 1-20. Herdruckt in: Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 377-395.
  147. Schets van de meervoudsvorming der substantieven in de Nederlandse dialecten. In: Taal en Tongval 39 (1987) 141-173. Herdruckt

- in: Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 48. Hasselt 1987.
148. Problemen met Duitse leenwoorden in de vaktaal van het ertsbedrijf te Kelmis. In: H. Crompvoets, H.H.A. van de Wijngaard, Woordenboek van de Limburgse dialecten. II. Niet-agrarische vaktechnologieën. Aflevering 4: *Turfstecker en ertsontginner*. Assen/Maastricht 1987, X-XII.
  149. Dialektgeographie. In: U. Ammon, N. Dittmar, K.J. Mattheier (ed.), Sociolinguistics - Soziolinguistik. An International Handbook of the Science of Language and Society - Ein internationales Handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gesellschaft. First Volume/Erster Halbband. Berlin/New York 1987, 514-520.
  150. *pV(...)*. Een Zuidnederlandse, Oostnederduitse, Noordwestmoezel-frankische en Waalse benaming voor de kweek. In: Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie 60 (1987) 83-99.
  151. Het gebruik van dialect en Algemeen Nederlands en de evolutie ervan. In: Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 42. Hasselt 1987. Tevens in: Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (1987) 289-307.
  152. Das Westfälische Wörterbuch. In: Rheinisch-Westfälische Zeitschrift für Volkskunde 32/33 (1987/88) 9-11.
  153. Het Nederlandse taalgebied. In: Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Gedenkboek van de Eeuwfeestviering 1886-1986. Gent 1988, 65-88.
  154. Dutch Dialectology and Dutch Historical Grammar in the Work of N. van Wijk. In: Nicolaas van Wijk (1880-1941). A Collection of Essays on his Life and Work (Studies in Slavic and General Linguistics, 12). Amsterdam 1988, 43-62.
  155. De woordenschat van een Belgisch-Limburgse varkenskermis. In: Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 46. Hasselt 1988.
  156. [met R. Damme, G. Müller, I. Simon, T. Sodmann, H. Taubken, P. Teepe] Die Kommission für Mundart- und Namenforschung Westfalens. In: Westfälische Forschungen 38 (1988) 186-211.
  157. Historisch-vergelijkende Phonologie des mittelalterlichen Niederländisch und Deutsch. Verslag. In: Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 1988, 443-448.
  158. De Limburgse successieoorlog in de middeleeuwse Nederlandse en Duitse letterkunde. In: J. Goossens (ed.), Woeringen en de oriëntatie

- van het Maasland. Woeringen-Gedenkboek van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde. Hasselt 1988, 11-23. In Duitse vertaling als: Herzog Jan I. von Brabant und der Limburgische Erbfolgekrieg in der mittelalterlichen niederländischen und deutschen Literatur. In: Zeitschrift für deutsche Philologie 108 (1989), Sonderheft 178-192. Herdrukt in: Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 535-549.
159. Zur Wortgeographie nominaler Ellipsen im Sprachkontakt. In: W. Putschke, W.H. Veith, P. Wiesinger (eds.), Dialektgeographie und Dialektologie. Günter Bellmann zum 60. Geburtstag (Deutsche Dialekt-geographie, 90). Marburg 1989, 221-235. In Nederlandse vertaling als: Woordgeografie van nominale ellipsen bij taalcontacten. Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 50. Hasselt 1989.
160. Pieter Willems en zijn dialectenquête. In: Taal en Tongval, Themanummer 2: Honderd Jaar Enquête Willems (1989) 5-15.
161. Middelnederlandse levens van Maaslandse heiligen. In: Limburg 68 (1989) 35-52. Herdrukt in: Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 513-533.
162. Der Sprachatlas des nördlichen Rheinlands und des südlichen Niederlands (FSA). In: W. Putschke, W.H. Veith (eds.), Sprachatlanten des Deutschen. Laufende Projekte (Studien zum Kleinen Deutschen Sprachatlas 2). Tübingen 1989, 79-90.
163. De geografie van de Limburgse successieoorlog bij Jan van Heelu. In: S. Theissen, J. Vromans (ed.), Album Moors. Een bundel opstellen aangeboden aan Joseph Moors ter gelegenheid van zijn 75ste verjaardag. Liège 1989, 113-124. Herdrukt in: Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 52. Hasselt 1989.
164. De evolutie van het taalgebruik in de beide Limburgen. In: Eenheid en scheiding van de beide Limburgen. Verslagbundel van het op 26 mei 1989 te Alden Biesen gehouden congres bij gelegenheid van de herdenking 150 jaar beide Limburgen (Maaslandse Monografieën, 47). Leeuwarden/ Maastricht 1989, 213-235.
165. Primaire en secundaire umlaut in het Nederlandse taalgebied. In: A. Quak, F. van der Rhee (eds.), Palaeogermanica et Onomastica. Festschrift für J.A. Huisman zum 70. Geburtstag (Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik, 29). Amsterdam 1989, 61-65. Herdrukt in J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von

- H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 255-259.
166. H. v. Veldeke. In: Lexikon des Mittelalters. Band IV. München/Zürich 1989, 2109-2110.
167. J. L. Pauwels †. In: Taal en Tongval 41 (1989) 97-98.
168. Zwischen Beleg und Lemma. Einordnungs- und Gliederungsprobleme im Regionalwörterbuch. In: Niederdeutsches Wort 29 (1989) 157-175.
169. In memoriam J. L. Pauwels. In: Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie 62 (1989) 17-26.
170. Lijkrede bij de uitvaart van prof. Dr. J.L. Pauwels. In: Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 1989, 428-429.
171. Reynke de Vos. In: K. Ruh (ed.), Die deutsche Literatur des Mittelalters. Verfasserlexikon, begründet von W. Stammer. Zweite, völlig neu bearbeitete Auflage. Band 8. Berlin/New York 1990, 12-20. Herdrukt in Deutschsprachige Literatur des Mittelalters. Studienauswahl aus dem 'Verfasserlexikon' (Band 1-10) besorgt von Burghart Wachinger. Berlin/New York 2001, 748-756. Eveneens herdrukt in: Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 13-19.
172. Vlaamse pronomiale tussenstabilisering? In: Vragende wijs. Vragen over tekst, taal en taalgeschiedenis. Bundel aangeboden aan Leopold Peeters bij zijn afscheid als hoogleraar historische taalkunde van het Nederlands aan de Universiteit van Amsterdam (Amsterdamer Publikationen zur Sprache und Literatur, 86). Amsterdam/Atlanta GA 1990, 89-94.
173. De nieuwe fragmenten van Hendrik van Veldekes Sente Servas. In: Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 1990, 151-167. Herdrukt als: Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 60. Hasselt 1991.
174. Ik en Trijntje Cornelis. In: Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 107 (1991) 1-19.
175. Die Servatiusbruchstücke. Mit einer Untersuchung und Edition der Fragmente Cgm 5249/18, 1b der Bayerischen Staatsbibliothek München. Zeitschrift für deutsches Altertum und deutsche Literatur 120 (1991) 1-65. Tevens als Bijlagen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde, 4. Hasselt 1992.
176. Zur sprachlichen Teilung des Rhein-Maas-Raumes. In: Rheinische Vierteljahrsblätter 55 (1991) 274-293. Herdrukt in: J. Goossens, Aus-

- gewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 159-180.
177. Zwischen Niederdeutsch und Niederländisch. Die Dynamik der ostniederländischen Sprachlandschaft. In: Niederdeutsches Jahrbuch 114 (1991) 108-133. Herdruckt in: Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 425-450.
  178. Symposium over Nederlandse persoonsnamengeografie (Leuven 28 september 1990): Inleiding. In: Naamkunde 23 (1991) 5-8.
  179. The 'Netherlandization' of the Low German West. In: Th.F. Shannon and J.P. Snapper (ed.), The Berkeley Conference on Dutch Linguistics 1989. Lanham/New York/London 1991, 35-55.
  180. Aspekte der sprachlichen Teilung des Rhein-Maas-Raumes. In: D. Arens (ed.), Rhein-Maas-Kulturraum in Europa. Ergebnisse eines Symposions in Aachen (25.-27. Oktober 1990). Köln/Bonn 1991, 43-49.
  181. Hoe het Dyckse handschrift naar Münster kwam. In: Tiecelijn 5 (1992) 7-10. Herdruckt in: In: R. Van Daele, M. Ryssen, E. Verzandvoort (ed.), Reinaert bloemleest Tiecelijn. Een selectie van bijdragen uit 5 jaar Tiecelijn. Sint-Niklaas 1993, 72-77. Eveneens herdruckt in: Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 145-149.
  182. Die Standardisierung des Niederländischen in Belgien als Verfremdung. In: Eijir Iwasaki (ed.), Begegnung mit dem 'Fremden'. Grenzen - Traditionen - Vergleiche. Akten des VIII. Internationalen Germanisten-Kongresses Tokyo 1990. Band 11: Innerkulturelle Fremdheit. Revolution und Literatur. Skandinavistik. Niederländisch, Afrikaans. Jiddistik. München 1992, 406-412.
  183. Erwin Mantingh, Reinaert in Münster, of: over de scharnierfunctie van een Middelnederlandse tekst in een Europese traditie. Interview met Jan Goossens. In: Madoc, tijdschrift voor mediëvistiek 6 (1992) 31-43.
  184. Die Dyckseche Handschrift und Reineke Fuchs. In: Forschungsjournal Westfälische Wilhelms-Universität Münster 1 (1992) 32-35.
  185. Peperkoek. In: H. Bennis en J.W. de Vries (eds.), De Binnenbouw van het Nederlands. Een bundel artikelen voor Piet Paardekooper. Dordrecht 1992, 107-110.

186. Borgloon en de Middelnederlandse letterkunde. In : Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 65. Hasselt 1992.
187. De molenaar in het Limburgse dialect. In : Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 67. Hasselt 1992.
188. De handschriften van de Reinaert. In : Dietsche Warande en Belfort 137 (1992) 487-497. Herdrukt in : Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 165-177.
189. Die Dycksche Handschrift und der Reinaert. In : B. Haller, H. Mühl (eds.), Westfälische Wilhelms-Universität Münster. Die Dycksche Handschrift (Patrimonia, 44). Berlin/Münster 1992, 7-21. Aangevulde en verbeterde versie in : Zentrum für Niederlande-Studien. Jahrbuch 3 (1992) 111-124. Herdrukt in : Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 151-164.
190. Heelu, Jan van. In : Nationaal Biografisch Woordenboek. Band 14. Brussel 1992, 256-262.
191. Dialecten in het centrale zuidnederlandse stedennetwerk. In : Taal en Tongval, Themanummer 5 : Stadsdialecten (1992) 29-47. Tevens als : Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 70. Hasselt 1993. Herdrukt in : J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 103-121.
192. 5 juni 1288 : Hertog Jan I van Brabant wint de slag bij Woeringen. De glorie van de ridder-dichter. In : M.A. Schenkeveld-van der Dussen e.a. (eds.), Nederlandse Literatuur. Een geschiedenis. Groningen ¹1993, 41-46. Amsterdam/Antwerpen ²1998.
193. Umlaut en mouillering. In : Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie 65 (1993) 159-167.
194. Ein Pronomen in der Isolation : Limburgisch *du*, *dich*, *dein*. In : K.J. Mattheier, K.-P. Wegera, W. Hoffmann, J. Macha, H.-J. Solms (eds.), Vielfalt des Deutschen. Festschrift für Werner Besch. Frankfurt am Main [etc.] 1993, 103-110. In Nederlandse vertaling als : Een geïsoleerd voornaamwoord : Limburgs *doe*, *dich* en *dijn*. In : Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 88. Hasselt 1996.
195. Hulde aan André Stevens. Chronologische bibliografie van André Stevens. In : Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 72. Hasselt 1993.

196. Literaire teksten van en over Jan I. In : Jan I, Hertog van Brabant : De dichtende en bedichte vorst. Catalogus samengesteld door Marika Ceunen en ingeleid door Jan Goossens. Tentoonstelling naar aanleiding van de 700ste verjaardag van de dood van hertog Jan I van Brabant ingericht in het historisch stadhuis van Zoutleeuw van 21 mei tot 31 augustus 1994. Leuven 1994, 9-20.
197. Ludwig Erich Schmitt †. In : *Taal en Tongval* 46 (1994) 1-3.
198. Hulle. In : Gerrit Olivier, Anna Coetzee (ed.), *Nuwe perspektiewe op die geskiedenis van Afrikaans opgedra aan Edith H. Raidt*. Halfweghuis 1994, 62-69.
199. Dialecten aan het eind van de twintigste eeuw. In : *Taal en Tongval* 46 (1994) 4-13.
200. Zu den Personalpronomina im Rhein- und Maasland. In : K. Mattheier, P. Wiesinger (eds.), *Dialektologie des Deutschen. Forschungsstand und Entwicklungstendenzen*. Tübingen 1994, 45-48.
201. In memoriam Dr. Jos Molemans. In : *Limburg* 73 (1994) 129-131. Tevens in : *Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde* 77. Hasselt 1995, 1-3.
202. Normierung in spätmittelalterlichen Schreibsprachen. In : *Niederdeutsches Wort* 34 (1994) 77-99.
203. Motiefgeografie van Nederlandse familienamen. In : *Naamkunde* 27 (1995) 1-31.
204. Op zoek naar lijnen in de ontluikende Middelnederlandse letterkunde. In : F.P. van Oostrom, W. van Anrooij (eds.), *Grote lijnen. Synthesen over Middelnederlandse letterkunde*. Amsterdam 1995, 27-46, 176-179.
205. Ingweoons Latijn in de mond van Isegrim. In : *Taal en Tongval* 47 (1995) 40-42. Herdrukt in : Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. *Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20)*. Münster/New York/München/Berlin 1998, 213-215.
206. De heft syne ere nicht wol vorwart. Zu "Reynke de Vos", Verse 1090-1166. In : *Niederdeutsches Wort* 35 (1995) 75-84 (R. Damme, G. Müller, H. Taubken (eds.), *Well schrift – de bliff! Festgabe für Irmgard Simon zum 80. Geburtstag am 6. Oktober 1995*). Herdrukt in Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. *Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20)*. Münster/New York/München/Berlin 1998, 21-32.
207. Zur Sprachkultur der 'mulieres religiosae'. In : *Zentrum für Niederlande-Studien. Jahrbuch* 5/6 (1994/95) 231-261.
208. Reynaert in het dialect. In : *Tiecelijn* 8 (1995) 135-138. Herdrukt in : Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos.

- Gesammete Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 139-143.
209. Verslag over het ingezonden prijsantwoord van Ward van Osta, Toponymie van Brasschaat In : Jaarboek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Gent 1995, 109-113.
210. Karteringsmogelijkheden in de historische taalgeografie. In : Taal en Tongval, Themanummer 8 : Historische dialectologie (1995) 186-203.
211. Von kranken Löwen und Rahmenerzählungen, Hoftagen und Strafprozessen. Bemerkungen zur Erzählstruktur des mittelalterlichen Tierepos. In : H. Höfinghoff, W. Peters, W. Schild, T. Sodmann (eds.), Alles was Recht war. Rechtsliteratur und literarisches Recht. Festschrift für Ruth Schmidt-Wiegand zum 70. Geburtstag. Essen 1996, 217-226. Herdrukt in : Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 181-194.
212. Familiennamengeographie. In : E. Eichler, G. Hilty, H. Löffler, H. Steger, L. Zgusta (eds.), Namenforschung – Name Studies – Les noms propres. Ein internationales Handbuch zur Onomastik – An International Handbook of Onomastics – Manuel international d'onomastique. 2. Teilband. Berlin/New York 1996, 1143-1153.
213. Die Rede der Äffin in Reynaerts Historie und im Reynke de Vos. In : J. Hennig, J. Meier (eds.), Varietäten der deutschen Sprache. Festschrift für Dieter Möhn. Frankfurt am Main 1996, 55-62. Herdrukt in : Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 53-60.
214. Over Limburgse dialectologie. Een inleiding bij deze bundel. Herdrukt in : J. Goossens [i.s.m. J. Cajot & J. Segers; H.H.A. van de Wijngaard (red.)] (ed.), Een eeuw Limburgse dialectologie. Bijlage 6 van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde. Veldeke Taalstudies 1. Hasselt/Maastricht 1996, V-XI.
215. Formengeographie : Das Personalpronomen 'ihr'. In : Geographisch-landeskundlicher Atlas von Westfalen. Begleittext zum Doppelblatt Niederdeutsche Mundarten aus dem Themenbereich V Kultur und Bildung von R. Damme, J. Goossens, G. Müller und H. Taubken. Münster 1996, 21-26 und Karte 2.3 des Doppelblatts.
216. *Merrie, berrie, spurrie* en *murw* in het Nederlands en het Limburgs. In : R. van Hout, J. Kruijzen (eds.), Taalvariaties. Toonzettingen en modulaties op een thema. Feestbundel ter gelegenheid van de zestigste verjaardag van Toon Hagen. Dordrecht 1996, 99-108.

217. Das Rhein-Maasgebiet als Gegenstand einer integrierten historischen Kulturraumforschung. In: Rheinisch-westfälische Zeitschrift für Volkskunde 41 (1996) 45-60.
218. De moderne Nederlandse Reinaert-bewerkingen. In: Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 1996, 17-39. Herdrukt in: Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tiererepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 113-138.
219. Pauwels, Jean Louis Hubert. In: Nationaal Biografisch Woordenboek 15. Brussel 1996, 582-587.
220. Hoe is het Nederlandse taalgebied tot stand gekomen? In: Neerlandica Wratislaviensia 9 (1996) 63-78. Herdrukt in: J. Goossens, Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraets, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 261-278.
221. Verslag over het ingezonden prijsantwoord van Ann Marynissen, De flexie van het substantief in het 13de-eeuwse Middelnederlands. Een taalgografische Studie. In: Jaarboek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Gent 1996, 116-120.
222. Wat heeft de RND de dialectoloog in 1997 nog te vertellen? In: H.H.A. van de Wijngaard en R. Belemans (eds.), Het Dialectenboek 4. Nooit verloren werk. Terugblik op de Reeks Nederlandse Dialectatlassen (1925-1982). Groesbeek 1997, 65-72.
223. Dialektverfall und "Mundartrenaissance" in Westniederdeutschland und im Osten der Niederlande. In: G. Stickel (ed.), Varietäten des Deutschen. Regional- und Umgangssprachen. Berlin/New York 1997, 399-404.
224. Het wetenschappelijk bedrijf in Voskuils roman *Het Bureau*. In: Literatuur 14 (1997) 130-137.
225. Die Reime in den mittelniederdeutschen Übertragungen der mittelniederländischen verifizierten Kreuzholzlegende. In: R. Schlusmann und P. Wackers (eds.), Die spätmittelalterliche Rezeption niederländischer Literatur im deutschen Sprachgebiet. Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik 47 (1997) 65-78.
226. Nederlands leren spellen met Latijnse letters. In: A. van Santen en M. van der Wal (eds.), Taal in tijd en ruimte. Voor Cor van Bree bij zijn afscheid als hoogleraar Historische Taalkunde en Taalvariatie aan de Vakgroep Nederlands van de Rijksuniversiteit Leiden. Leiden 1997, 163-169.

227. Genker dialect tussen oost en west. In: Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 89. Hasselt 1997.
228. 25 Jahre Kommission für Mundart- und Namenforschung Westfalens. In: Niederdeutsches Wort 37 (1997) 1-4.
229. Sprache am Niederrhein: Ein Probleminventar. In: H. Bister-Broosen (ed.), Niederländisch am Niederrhein. Frankfurt am Main 1998, 41-52.
230. *Bèèenen en borren* voor 'branden'. Over r-metathesis in Limburg. In: Regionale geschiedenis zonder grenzen. Opstellen aangeboden aan prof. dr. J.C.G.M. Jansen. Maastricht 1998, 283-291. Tevens als: Mededelingen van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 100. Hasselt 1999.
231. Schärfung und Diphthongierung von î, û und û. Moselfränkisch-limburgische Parallelen. In: P. Ernst und F. Patocka (eds.), Deutsche Sprache in Raum und Zeit. Festschrift für Peter Wiesinger zum 60. Geburtstag. Wien 1998, 63-70.
232. r-Metathese vor Dental im Westen der kontinentalen Germania. In: E. Schmitsdorf, N. Hartl und B. Meurer (eds.), *Lingua Germanica*. Studien zur deutschen Philologie. Jochen Splett zum 60. Geburtstag. Münster/New York/München/Berlin 1998, 10-22. Herdruckt in: J. Goossens, *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts, R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22), 181-194.
233. Der Verfasser des Reynke de Vos. Ein Dichterprofil. In: A. Berteloot, L. Geeraedts, H. Menke (eds.), *Reynke de Vos – Lübeck 1498*. Zur Geschichte und Rezeption eines deutsch-niederländischen Bestsellers. Münster 1998, 45-79. Tevens in: Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. *Gesammelte Aufsätze* (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 61-86.
234. Möglichkeiten historischer Sprachgeographie II: Der niederdeutsche und niederfränkische Raum. In: W. Besch, A. Betten, O. Reichmann, S. Sonderegger (eds.), *Sprachgeschichte. Ein Handbuch zur Geschichte der deutschen Sprache und ihrer Erforschung*. 1. Teilband. 2. vollständig neu bearbeitete und erweiterte Auflage. Berlin/New York 1998, 900-914.
235. Heeroma als dialectoloog. In: *Driemaandelijks Bladen* 50 (1998) 49-66 (= *Balans in duplo over persoon en werk van K.H. Heeroma – Muus Jacobse*).
236. Der Aufzug der Vögel. Zu Reynke de Vos, Verse 3247-3280. In: Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. *Gesam-*

- melte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 33-41.
237. Begroeting van J. van Loon. In : Jaarboek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Gent 1998, 67-71.
238. De Nederlandse dialectgeografie in het *Taal en Tongval*-tijdperk. In : *Taal en Tongval*, Themanummer 11 (1998), 31-43.
239. Mandel. In : P. Wagener (ed.), *Sprachformen. Deutsch und Niederdeutsch in europäischen Bezügen*. Festschrift für Dieter Stellmacher zum 60. Geburtstag. Stuttgart 1999, 317-321.
240. Motivierung bei Familiennamen (deren Müller einer ist). In : *Niederdeutsches Wort* 39 (1999) 21-33 (= R. Damme, H. Taubken (eds.), *Niederdeutsche Wörter*. Festgabe für Gunter Müller zum 60. Geburtstag am 25. November 1999).
241. Onbeklemtoonde klinkers in het Limburgs. In : *Jaarboek van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde* 1 (1999) 53-64. Tevens in : B. De Soomer, E. Moonen, L. Renders (eds.), *Kanwelverstan*. Feestbundel Jos Wilmots. Diepenbeek 1999, 175-189.
242. Over *Tesi samanunga* en zijn context In : *Tesi samanunga*. Symposium Bilzen en de oudste bronnen van het Nederlands. Lezingen gehouden te Bilzen op 11 december 1999. Bilzen 1999, 37-51. Licht uitgebreide versie in : *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 109 (1999) 174-191.
243. Das Schwein in der historischen Wortgeographie der nordwestlichen kontinentalen Germania. In : *Festschrift für Märta Åsdahl Holmberg zu ihrem 80. Geburtstag*. Göteborg 1999, 66-77.
244. Het vocalisme van zeug. In : *Taal en Tongval* 51, (1999) 154-165.
245. De toekomst von het Nederlands in Vlaanderen. In : *Ons Erfdeel* 43 (2000) 3-13. Herdrukt in Willy Smedts (ed.), *Nederlandse taalbeheersing*. Leuven 2000, 65-73.
246. Dutch Historical Linguistic Geography. In : Thomas F. Shannon & Johan P. Snapper (eds.), *The Berkeley Conference on Dutch Linguistics 1997. The Dutch Language at the Millennium*. Lanham/New York/Oxford 2000, 221-234.
247. Het "onregelmatige" vocalisme bij een aantal sterke werkwoorden in Brabantse dialecten. In : *Taal en Tongval* 52 (2000) 104-114.
248. Onsleden en onsleden. In : Steven Gillis, Jan Nuyts en Johan Taelleman (eds.), *Met taal om de tuin geleid*. Een bundel opstellen voor Georges De Schutter ter gelegenheid van zijn pre-emeritaat. Antwerpen 2000, 187-191.

249. Reeksdorbreking bij historische gesloten lange klinkers in het Brabant. In : Veronique De Tier, Magda Devos, Jacques Van Keymeulen (eds.), *Nochtans was scherp van zin. Huldealbum Hugo Ryckeboer*. Gent 2000, 295-304.
250. The Ill-Fated Consequence of the Tom-Cat's jump, and its Illustration. In : Kenneth Varty (ed), *Reynard the Fox. Social Engagement and Cultural Metamorphoses in the Beast Epic from the Middle Ages to the Present*. Oxford 2000, 113-124.
251. Von Karren und Wagen. In : Gunter Hirschfelder, Dorothea Schell, Adelheld Schrutka-Rechtenstamm (eds.), *Kulturen – Sprachen – Übergänge. Festschrift für H.L. Cox zum 65. Geburtstag*. Köln/Weimar/Wien 2000, 473-482.
252. Advies over het ingezonden prijsantwoord van Vandekerckhove voor de Prijs voor Taalkunde “Dialectverlies in een West-Vlaamse gemeente”. In : *Jaarboek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*. Gent 2000, 105-110.
253. 'Aiol'. In : *Die deutsche Literatur des Mittelalters – Verfasserlexikon*. Band 11, Lieferung 1. Berlin/New York 2000, 28-30.
254. De benamingen voor de geit in Oost-Nederland. In : *Driemaandelijke Bladen* 53 (2001) 71-82.
255. Het Zuidlimburgse landschap bij Hendrik van Veldeke. In : *Jaarboek van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde* 3 (2001) 9-31. Tevens in : *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 111 (2001) 43-69.
256. Hubertus in der niederländischen Familiennamengeographie. In : Robert Peters, Horst P. Pütz, Ulrich Weber (eds.), *Vulpis Adolatio*. Festschrift für Hubertus Menke zum 60. Geburtstag. Heidelberg 2001, 281-298.
257. “Ikik”. In : *Onze Taal* 70 (2001) 208.
258. Stammbäume und Urkundensprache. In : Kurt Gärtner, Günter Holthus, Andrea Rapp, Harald Völker (eds.), *Skripta, Schreiblandschaften und Standardisierungstendenzen. Urkundensprachen im Grenzbereich von Germania und Romania im 13. und 14. Jahrhundert*. Beiträge zum Kolloquium vom 16. bis 18. September 1998 in Trier. Trier 2001, 105-129.
259. Uit de woordgeografie van de Nederrijn. In : *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 73 (2001) 185-206.
260. VAN krijgt ANV-Visser-Neerlandiaprijs. Laudatio. In : *Nederlands van Nu* 49 (2001) 31-33.
261. Over een bokkesprong van de *r*, een mannelijke eend en een zweertje op het ooglid. In : *Taal en Tongval* 53 (2001) 207-223.

262. Coppe, haar geestelijke moeder en haar gemuteerde achterkleinkinderen. In : Tiecelijn 15 (2002) 3-11.
263. De jambische viervoeters van de Limburgse *Aiol*. In : Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (118) 2002, 317-334.
264. In memoriam André Stevens (1913-2001). In : Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie (74) 2002, 33-40.
265. Het jubileumsymposium over streektaal en volkscultuur aan Rijn en Maas. In : Jaarboek van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 4 (2002) 13-16.
266. Laudatio voor Gilbert de Smet. In : J. Goossens & G. De Schutter (eds.), Van Madelgijs tot Malagis. Een bundel opstellen verzameld n.a.v. de tachtigste verjaardag van Gilbert de Smet. Gent 2002, 7-10.
267. Over *kruisbessen*, *knoeselen*, *kasperten* en consoorten. En ook een beetje over het Franse *groseille*. In : Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie 74 (2002) 51-68.
268. Alexanders hemelvaart en Isegrims ABC. In : Tiecelijn 16 (2003). 2-7.
269. Im limburgischen Vorfeld der zweiten Lautverschiebung. In : Niederdeutsches Wort 43 (2003) (= Robert Damme, Jürgen Macha, Gunter Müller (eds.), Von Beschreibung bis Wibbelt. Felder niederdeutscher Forschung. Festgabe für Hans Taubken zum 60. Geburtstag am 8. September 2003) 37-56.
270. Naar Oostland willen wij rijden. In : Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 113 (2003) 177-194.
271. Nederlandse sociodialectologie. In : Neerlandica Wratislaviensia, 14, 2003, 51-63.
272. Zur Sprache der Lieder des brabantischen Herzogs Johan I. in der Manessischen Handschrift. In : Nine Miedema, Rudolf Suntrup (eds.), Literatur – Geschichte – Literaturgeschichte. Beiträge zur mediävistischen Literaturwissenschaft. Festschrift für Volker Honemann zum 60. Geburtstag. Frankfurt am Main/Berlin/Bern/Brüssel/New York/Oxford/Wien 2003, 237- 247.
273. [met Frank Willaert] De liederen van Jan I. Diplomatische editie. In Queeste 10 (2003) 115-126.
274. De rijmen van Veldekes eerste lied. In : Spiegel der Letteren 45 (2003) 107-119.
275. Vanwaar zijn ze naar Oostland gereden? In : Leuvense Bijdragen 92 (2003) 23-29 (= Themanummer : Feestbundel W. Van Langendonck).

276. Das Lied Nach Ostland wollen wir reiten in Deutschland. In : Maik Lehberg (ed.), Sprache, Sprechen, Sprichwörter. Festschrift für Dieter Stellmacher zum 65. Geburtstag. ZDL-Beiheft 126. Stuttgart 2004, 381-388).
277. Die ostelbischen "Siedlungsmundarten" aus niederdeutscher und niederländischer Perspektive. In : Dieter Stellmacher (ed.), Sprachkontakte. Niederländisch, Deutsch und Slawisch östlich von Elbe und Saale. Frankfurt am Main/Berlin/Bern/Brüssel/New York/Oxford/Wien 2004 (= Wittenberger Beiträge zur deutschen Sprache und Kultur 3) 25-54.
278. Gegemineerde D in het Nederlands en zijn dialecten. In : Johan De Caluwe, Georges De Schutter, Magda Devos, Jacques Van Keymeulen (eds.), Taeldeman, man van de taal, schatbewaarder van de taal. Gent 2004, 473-480.
279. In Memoriam Gilbert A.R. de Smet. In : Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 111 (2004) 7-9.
280. Petrus in der niederländischen Familiennamengeographie. In : Robert Damme & Norbert Nagel (eds.), westfeles vnde sassesch. Festgabe für Robert Peters zum 60. Geburtstag. Bielefeld 2004, 3-22.
281. Zum 95. Geburtstag von Professor Weijnen. In : Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 111 (2004) 63-64.
282. In Memoriam Gilbert de Smet (17 januari 1921 – 11 november 2003). In : Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten. Jaarboek 2004, 147-150. Tevens in : Jaarboek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Gent 2005, 112-116.
283. De doorbraak van het vagevuur in de Middelnederlandse en Middellatijnse letterkunde van het Luiks-Brabantse gebied. In : Ons Geestelijk Erf 78 (2004) 265-291.
284. De schamele resten van de vroege Rijn-Maastrandse epiek. In : Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 115 (2005) 53-72.
285. Frings, T. In : Bio- en bibliografisch lexicon van de neerlandistiek, <http://www.dbnll.org/auteurs>
286. Namen exotiseren in de VRT. In : Philippe Hilgsmann, Guy Janssens & Jef Vromans (eds.), in Woord voor woord, zin voor zin. Liber Amicorum voor Siegfried Theissen. Gent 2005, 165-170.
287. Theo Coun als mediëvist. In : J. Maenen, R. Driessen, B. Indekeu (eds.), Tesi samanunga vvas edele unde scona. Liber Amicorum Theo Coun. Hasselt, 2005, 19-30.
288. Über das Niederdeutsche und seine Erforschung. In : Dieter Stellmacher (ed.), Zur Wissenschaft vom Niederdeutschen. Beiträge zu

- einem Fachjubiläum und Dokumentation eines Kapitels germanistischer Fachgeschichte an der Georg-August-Universität Göttingen. Neumünster, 2005, 31-42.
289. Verslag over: An Faems, “Hier namaels seldijt bat verstaen. Vertelerscommentaar in de Middelnederlandse ridderepiek”. In: *Jaarboek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*. Gent 2005, 140-143.
290. De taal der liederen van Jan I. In: *Queeste* 12 (2005) 59- 80.
291. Begroeting van Willy van Langendonck. In: *Jaarboek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*. Gent 2006, 82-86.
292. Preface. In: *The Life of Saint Servatius. A Dual-Language Edition of The Middle Dutch Legend of Saint Servatius* by Heinrich von Veldeke and The Anonymous Upper German *Life of Saint Servatius*. Translated, with Commentary and Introduction by Kim Vivian, Ludo Jongen and Richard H. Lawson. Lewiston/Queenston/Lampeter 2006, p. VI-XI.
293. Historische und geographische Randbedingungen des Genker Tonakzentsystems. In: Michiel de Vaan (ed.), *Germanic Tone Accents. Proceedings of the First International Workshop on Franconian Tone Accents*, Leiden, 13-14 June 2003. ZDL-Beiheft 131. Stuttgart 2006, 35-49.
294. Zur Quelle des 'Oberdeutschen Servatius'. In: *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* 128 (2006) 398-408.
295. [met Jacques Van Keymeulen] Geschiedenis van de Nederlandse dialectstudie. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 78 (2006) 37-97.
296. Dreimal Kremer. In: *Niederdeutsches Wort*, 47/48 (2007/ 2008) 409-416 (= *Schat der Neder-duytscher spraken. Funde niederdeutscher Forschung. Liber amicorum für Ludger Kremer*, herausgegeben von Tom F.H. Smits).
297. Hoe heeft het Truierlands er vóór zijn brabantisering uitgezien? In: *Jaarboek van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde* 9 (2007) 59-69.
298. Over Rijnlands-Limburgse toonaccenten. In: *Taal en Tongval* 59 (2007) 1-2.
299. Molens en molenaars in de Nederlandse familienaamgeografie. In: *Molenecho's* 36 (2008) 41-51.
300. Zu den Quellen von Veldekes “Servatius”. In: *Zeitschrift für deutsche Philologie* 127 (2008) 1-14.

301. Der Tonakzent in de südniederfränkischen Langvokalen von daa²g 'Tag', wee²g 'Weg', hoo²f 'Hof', laa²m 'lahm', hoo²l 'hohl' usw. In : Niederdeutsches Wort 49 (2009) 103-111.
302. Marcel Hoebeke. In : Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis 174 (2009) 119-124.

D. RECENSIES

1. A. Weijnen : Nederlandse dialectkunde. In : Leuvense Bijdragen 49. (1960), Bijblad, 8-12.
2. E. Bauer : Dialektgeographie im südlichen Odenwald und Ried. In : Leuvense Bijdragen 51 (1962), Bijblad, 81-82.
3. H. Friebertshäuser : Sprache und Geschichte im nordwestlichen Althessen. In : Leuvense Bijdragen 51 (1962), Bijblad, 82-83.
4. G. Bellmann : Mundart und Umgangssprache in der Oberlausitz. In : Leuvense Bijdragen 51 (1962), Bijblad, 83-84.
5. J. Kober : Die Mundart der Stadt Suhl im Thüringer Wald. In : Leuvense Bijdragen 51 (1962), Bijblad, 84-85.
6. J. Thiessen : Studien zum Wortschatz der kanadischen Mennoniten. In : Leuvense Bijdragen 52 (1963), Bijblad, 103-105.
7. R. Jakobson – M. Halle : Grundlagen der Sprache. In : Zeitschrift für Mundartforschung 31 (1964) 89-90.
8. G. Schieb : Die handschriftliche Überlieferung der Eneide Henric van Veldekens und das limburgische Original. In : Zeitschrift für Mundartforschung 31 (1964) 282-283.
9. J. van Bakel : Kleine atlas van de klomperij in Nederland en Vlaams België. In : Leuvense Bijdragen 53 (1964), Bijblad, 109-110.
10. F. Wrede : Kleine Schriften. In : Leuvense Bijdragen 53 (1964), Bijblad, 140-141.
11. A. Spenter : Sprachbewegung in der Landschaft um Marburg an der Lahn. In : Leuvense Bijdragen 53 (1964), Bijblad, 141-142.
12. W. Appel : Die Mundart von Hilbetten im Schönhengstgau. In : Leuvense Bijdragen 53 (1964), Bijblad, 142-143.
13. Taalatlas van Noord- en Zuid-Nederland. Achtste aflevering. In : Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 82 (1966) 213-221.
14. L.E. Schmitt (ed.) : Deutsche Wortforschung in europäischen Bezügen (Untersuchungen zum Deutschen Wortatlas). Bände 1-3. In : Zeitschrift für Mundartforschung 33 (1966) 295-304.

15. A. Weijnen (ed.): Frankisch, Merovingisch, Karolingisch. In: Leuvense Bijdragen 55 (1966), Bijblad, 8-10.
16. E. Eylenbosch: Woordgeografische studies in verband met de taal van het landbouwbedrijf in West-Brabant en aangrenzend Oost-Vlaanderen. In: Leuvense Bijdragen 55 (1966), Bijblad, 10-12.
17. C.J. Hutterer: Das ungarische Mittelgebirge als Sprachraum. In: Leuvense Bijdragen 55 (1966), Bijblad, 38-40.
18. A. Weijnen: Nederlandse dialectkunde. Tweede druk. In: Leuvense Bijdragen 55 (1966), Bijblad, 139-141.
19. G. Bergmann: Mundarten und Mundartforschung. In: Leuvense Bijdragen 55 (1966), Bijblad, 166-167.
20. E. Gabriel: Die Mundarten an der alten ehurrätisch-konstanzischen Bistumsgrenze im Vorarlberger Rheintal. In: Leuvense Bijdragen 55 (1966), Bijblad, 167-168.
21. M. Kloster Jensen: Tonemicity. In: Erasmus 18 (1966) 663-666.
22. A. Sassen: Dialektatlas van Groningen en Noord-Drente. In: Leuvense Bijdragen 56 (1967), Bijblad, 14-15.
23. G. Heike: Zur Phonologie der Stadtkölner Mundart. In: Leuvense Bijdragen 56 (1967), Bijblad, 35-37.
24. Nederlands repertorium van familienamen, deel I-V. In: Leuvense Bijdragen 57 (1968), Bijblad, 13-14.
25. W. Thys, J. M. Jalink (ed.): De Nederlandistiek in het Buitenland. In: Leuvense Bijdragen 57 (1968), Bijblad, 20.
26. E. Kolb: Phonological Atlas of the Northern Region. In: Leuvense Bijdragen 57 (1968), Bijblad, 50-52.
27. L. van Oyen: Dialektatlas van Zuid-Holland en Utrecht. In: Leuvense Bijdragen 58 (1969), Bijblad, 1-2.
28. R. Mehlem: Atlas der Celler Mundart. In: Leuvense Bijdragen 58 (1969), Bijblad, 25-26.
29. J. Theuwissen: Het landbouwvoertuig in de etnografie van de Kempen. In: Leuvense Bijdragen 58 (1969), Bijblad, 126-128.
30. K. Kehr: Die Fachsprache des Forstwesens im 18. Jahrhundert. In: Orbis 18 (1969) 269-272.
31. J. Stroop: Paardebloem à la carte. In: Taal en Tongval 22 (1970) 67-68.
32. A. Obernberger: Die Mundart der siebenbürgischen Landler. In: Leuvense Bijdragen 59 (1970), Bijblad, 44-45.
33. B. Kratz: Zur Bezeichnung von Pflugmesser und Messerpflug in Germania und Romania. In: Leuvense Bijdragen 59 (1970), Bijblad, 45-47.

34. G. Stötzel: Die Bezeichnungen zeitlicher Nähe in der deutschen Wort-geographie von "dies Jahr" und "voriges Jahr". In: *Leuvense Bijdragen* 60 (1971), Bijblad, 62-63.
35. Deutsche Wortforschung in europäischen Bezügen. Band 4. In: *Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik* 39 (1972) 327-331.
36. G. Bellmann, J. Göschel: Tonbandaufnahmen ostdeutscher Mundarten 1962-1965. Gesamtkatalog mit 10 Karten. In: *Beiträge zur Namenforschung* 8 (1973) 173.
37. G.A.R. de Smet (ed.): Heinric van Veldeken. Symposium Gent 23-24 oktober 1970. Verslag en lezingen. In: *Zeitschrift für deutsche Philologie* 93 (1974) 139-142.
38. W.J. Schröder: Spielmannsepen II. Sankt Oswald - Orendel - Salman und Morolf. In: *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 93 (1977) 88-89.
39. *Mélanges de linguistique et de littérature offerts au Professeur H. Draye à l'occasion de son éméritat*. In: *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 95 (1979) 63-64.
40. P.G.J. Schelberg: Woordenboek van het Sittards dialect met folkloristische aantekeningen. In: *Naamkunde* 11 (1979) 158-160.
41. J. Eichhoff: Wortatlas der deutschen Umgangssprachen, Zweiter Band. In: *Taal en Tongval* 31 (1979) 247-248.
42. Woordenboek van de Vlaamse dialecten. Inleiding en deel I, aflevering I met wetenschappelijk apparaat. In: *Naamkunde* 12 (1980) 249-251.
43. W. Kleiber, K. Kunze, H. Löffler: Historischer Südwestdeutscher Sprachatlas. Aufgrund von Urbaren des 13. bis 14. Jahrhunderts. In: *Zeitschrift für deutsches Altertum und deutsche Literatur* 111 (1982) 51-57.
44. H. Kokott: Reynke de Vos. In: *Spiegel der Letteren* 24 (1982) 258-260.
45. L. Wintgens: Grundlagen der Sprachgeschichte im Bereich des Herzogtums Limburg. Beitrag zum Studium der Sprachlandschaft zwischen Maas und Rhein. In: *Taal en Tongval* 35 (1983) 239-241.
46. W. König: dtv-Atlas zur deutschen Sprache (4. Aufl.). In: *Germanistik* 24 (1983) 575-576.
47. L. Simons: Van Duinkerke tot Königsberg. Geschiedenis van de Aldietse Beweging. In: *Germanistik* 26 (1985) 551.
48. R.D. Fay (ed.): Sankt Brandan. Zwei frühneuhochdeutsche Prosafassungen. Der erste Augsburgs Druck von Anton Sorg (um 1476) und die Brandan-Legende aus Gabriel Rollenhagens "Vier

- Büchern Indianischer Reisen". In: *Leuvense Bijdragen* 75 (1986) 259-263.
49. W. Besch, U. Knoop, W. Putschke, H.E. Wiegand (ed.): *Dialektologie. Ein Handbuch zur deutschen und allgemeinen Dialektforschung*. In: *Zeitschrift für deutsches Altertum und deutsche Literatur* 116 (1987) 78-94.
  50. *Woordenboek van de Vlaamse dialekten. Deel II: Niet-agrarische vaktalen. Aflevering 1: De mandenmaker; 2: De strodekker; 3: Handspinner en touwslager, Wetenschappelijk apparaat*. Door M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen. In: *Naamkunde* 19 (1987) 231-233.
  51. G. Cornelissen: *Das Niederländische im preußischen Gelderland und seine Ablösung durch das Deutsche. Untersuchungen zur nieder-rheinischen Sprachgeschichte der Jahre 1770 bis 1870*. In: *Nachbarsprache Niederländisch* 2 (1987) 119-122.
  52. M.L.I. Philippa: *Noord-Zee-Germaanse ontwikkelingen. Een keur van fonologische, morfologische en syntactische parallellen op Noord- en Noordzeegermaans gebied*. In: *Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik* 54 (1987) 361-362.
  53. W. Lindow: *Plattdeutsches Wörterbuch*. In: *Germanistik* 29 (1988) 605.
  54. *Kleiner deutscher Sprachatlas. Band 1: Konsonantismus, Teil 1: Plosive, Dialektologisch bearbeitet von W.H. Veith. Computativ bearbeitet von W. Putschke unter Mitarbeit von L. Hummel. Teil 2: Frikative, Sonanten und Zusatzkonsonanten. Dialektologisch bearbeitet von W.H. Veith. Computativ bearbeitet von W. Putschke unter Mitarbeit von L. Hummel. Mit einem Ortsregister von F. Schäfer*. In: *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* 111 (1989) 461-469.
  55. *Woordenboek van de Vlaamse dialekten. Deel II: Niet-agrarische vaktalen. Aflevering 4: De kuiper en de hoepelmaker. Door J. Van Keymeulen, K. Van der Sypt, M. Devos, H. Ryckeboer. Aflevering 5: De molenaar. Door V. De Tier, J. Van Keymeulen, m.m.v. H. Ryckeboer, K. Van der Sypt*. In: *Naamkunde* 23 (1991) 213-216.
  56. P.-E. Knabe (ed.): *Das Königreich Belgien. Geschichte und Kultur*. In: *Nachbarsprache Niederländisch* 6 (1991) 136-138.
  57. J. Macha: *Der flexible Sprecher. Untersuchungen zu Sprache und Sprachbewußtsein rheinischer Handwerkmeister*. In: *Germanistik* 33 (1992) 720-721.
  58. A.Th. Bouwman: *Reinaert en Renart. Het dierenepos Van den vos Reynaerde vergeleken met de Oudfranse Roman de Renart. Nederlandse literatuur en cultuur in de Middeleeuwen III. 2 delen*. Amster-

- dem 1991. In: Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 109 (1993) 76-84. Herdrukt in: Jan Goossens, Reynke, Reynaert und das europäische Tierepos. Gesammelte Aufsätze (Niederlande-Studien, 20). Münster/New York/München/Berlin 1998, 89-95.
59. A. Weijnen: Vergelijkende klankleer van de Nederlandse dialecten. In: Taal en Tongval (1993) 94-95.
  60. W. Kleiber (ed.): Wortatlas der kontinentalgermanischen Winterterminologie (WKW). Einleitung & Lieferungen 1-3. In: Leuvense Bijdragen 82 (1993) 544-548.
  61. H. Fromm (ed.): Heinrich von Veldeke – Eneasroman. Die Berliner Bilderhandschrift mit Übersetzung und Kommentar. Mit den Miniaturen der Handschrift und einem Aufsatz von Dorothea und Peter Diemer. In: Millennium 8 (1994) 74-77.
  62. Hartmut Beckers (ed.): Der Rheinische Merlin. Text, Übersetzung, Untersuchungen der 'Merlin'- und 'Lüthild'-Fragmente. Nach der Handschrift Ms. germ. qu. 1409 der Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz neu herausgegeben und erläutert. Übersetzung und Untersuchungen von G. Bauer, T. Ehlert, H. Gillmeister, W. Herborn, Th. Klein, P. Konietzko, R. Lüddecke, M. Newels, K. Trimborn. In: Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur 117 (1995) 177-180.
  63. Walter Hoffmann: Bibliographie zu Grammatik und Wortschatz rheinischer Dialekte. In: Germanistik 37 (1996) 73-74.
  64. P. Hoennen, C. Forstreuter: Sprachinseln im Rheinland. Eine Dokumentation des Pfälzer Dialekts am unteren Niederrhein und des 'Hötter Platt' in Düsseldorf-Gerresheim. In: Germanistik 37 (1996) 77-78.
  65. W. Kleiber (ed.): Wortatlas der kontinentalgermanischen Winterterminologie (WKW). Lieferungen 4-6. In: Leuvense Bijdragen 86 (1997) 165-167.
  66. G. Bellmann, J. Herrgen und J.E. Schmidt: Mittelrheinischer Sprachatlas (MRhSA). Band 1 und Band 2. – G. Bellmann: Einführung in den Mittelrheinischen Sprachatlas (MRhSA). In: Leuvense Bijdragen 86 (1997) 168-175.
  67. F. Brouns: Reinaert, 't Verhoeël vanne vós. In: Tielelijn 12 (1999) 27.
  68. Dini Hogenelst: Sproken en sprekers. Inleiding op en repertorium van de Middelnederlandse sproke. In: Germanistik 41 (2000) 32.
  69. Kees Dekker: The origins of Old Germanic studies in the Low Countries. In: Germanistik, 41 (2000) 677.

70. Roland Willemyns, Wim Daniëls (red.): Het verhaal van het Vlaams. De geschiedenis van het Nederlands in de zuidelijke Nederlanden. In: *Ons Erfdeel* 46 (2003) 779-782.
71. Het vaderland gevat in tekstcapsules. [Bespreking van] Joep Leerssen: De bronnen van het vaderland. Taal, literatuur en de afbakening van Nederland, 1806-1890", in *Spiegel der Letteren*, 48, 2006, 454-460.

E. KLEINE BIJDRAGEN EN AANKONDIGINGEN

I. Artikelen in "Heidebloemke"
Tijdschrift voor Genker Heemkunde)

1. Het dialect van Genk. In: *Heidebloemke* 14 (1954/55) 7-19.
2. Oude Genker woorden: *Rieëpselen*. In: *Heidebloemke* 14 (1954/55) 116-118; *Rijeren*, ib. 140-141.
3. Genker dialect: *Kweddelen, frouselen*. In: *Heidebloemke* 15 (1955/56) 16-18; *Sjroufelen, sjrankel, sjout, sjaa*, ib. 42-45; *De dier*, ib. 58-60; *De bloëen*, ib. 84-87; *De moerp en zijn vranen*, ib. 112-114; Nog wat kleingoed: *katteoog, poenen vesperen*, ib. 138-139; *Bòoren en bòørslòög*. In: *Heidebloemke* 16 (1956/57) 108-110.
4. Persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden in het Genker dialect. I. In: *Heidebloemke* 16 (1956/57) 15-16; II., ib. 34-35; III., ib. 38-40; IV., ib. 64-66; V., ib. 87-89.
5. Genker dialectstudie: *De slòögkaar*. In: *Heidebloemke* 17 (1957/58) 58-60; *De ròòr vanne slòögkaar*, ib. 115-119; *De kaarbak*. In: *Heidebloemke* 18 (1958/59) 33-37; *Delen van de kaarbak*, ib. 85-87.
6. De Genker accenten: I. Zinsaccent, woordaccent, syllabisch accent, sleep-, stoottoon. In: *Heidebloemke* 18 (1958/59) 120-123; II. Een lesje in natuurkunde. In: *Heidebloemke* 19 (1959/60) 18-20; III. Experimenteel onderzoek, ib. 46-54; IV. Het Genker accentensysteem, ib. 89-94.
7. Echt Genkers: *Hitkies, blaffetiëre, kiskenooje*. In: *Heidebloemke* 20 (1960/61) 10-13; *Flèèketaer, broeëkbèssel*, ib. 41-42; *Achterhaom, bed, kòd*, ib. 100-102; *Aoliek, vot, sjoer*, ib. 131-132; *Dieën, èpper, poolvoor, ringsel, stie - stiegig, sloos*. In: *Heidebloemke* 21 (1961/62) 20-23; *Grien en spèrg krooje*, ib. 84-87; *E sjaoles ee*, ib. 119-122; *Hies, vars, sjaa, haas*, ib. 159-162.
8. Hoe kunnen wij Genker schrijven? I. In: *Heidebloemke* 22 (1962/63) 55-57; II. Het Nederlands klinkersysteem, ib. 103-107; III. Het Genker klinkersysteem, ib. 153-155, 192-196 en *Heidebloemke* 23 (1963/

- 64) 23-26 en 68-70; IV. Medeklinkers, ib. 107-108; V. Nog een paar andere moeilijkheden, ib. 108-109; VI. (Toepassing) Het speek, ib. 114-120. In herwerkte vorm als zelfstandige publicatie herdrukt 1974 (zie onder A. 9.).
9. Genker dialectwoorden : *Startel, biekel, broeëmel, pèersel, kestaonel*. In : Heidebloemke 23 (1963/64) 195-196.
  10. Genker diernamen : I. *Piepel, lievropelleke*. In : Heidebloemke 24 (1964/65) 28-30; II. *Moemet, smielber*, ib. 70-72; III. *Stiekelzjengskes, rijskes*, ib. 164-168; IV. *Katvès en lepper*, ib. 191-193; V. *Snijer*. In : Heidebloemke 25 (1965/66) 62-64; VI. *Maerkof*, ib. 125-128.
  11. Een Genker dialectwoordenlijst uit 1885 : I. In : Heidebloemke 25 (1965/66) 183-184; II. Woordenlijst J. Schreurs, ib. 233-236; III. In : Heidebloemke 26 (1966/67) 29-31; IV., ib. 188-190; V., ib. 207-209.
  12. Genker weerdjes : *Prij, bra, maoistiekig, ekemoller, vierk, zjat, tiegeba, rófel*. In : Heidebloemke 26 (1966/67) 84-86.
  13. Genk en 't kofschip : I. In : Heidebloemke 27 (1968) 33-35; II., ib. 82-84.
  14. Dialectstudie : *Sjriemke zaeë*. In : Heidebloemke 27 (1968) 128-129; *Ieringe*, ib. 218-221; *Pompelepa(af) sjiete*. In : Heidebloemke 28 (1969) 33-36; *Assel, bats, brooi*, ib. 127-129; *Moel(d) en zwoel(d)*, ib. 214-217.
  15. Genker dialectstudie : *Allerlee voulighèts? : 1. Sjètmiel*. In : Heidebloemke 28 (1969) 283-285; *2. Hèèring, wikke*. In : Heidebloemke 29 (1970) 39-41.
  16. Een tweede verzameling Genker dialectwoorden uit de vorige eeuw : Heidebloemke 31 (1972) 45-47 en 31 (1973) 51-53.
  17. Albert Remans en het Heidebloemke : Heidebloemke 32 (1973) 111-113.
  18. Tussen Hôtel des Artistes en de Schaapsdries. Genk als plaats van een roman", in Heidebloemke, 61 (2002) 45-56.

II. Kronieken in "Leuvense Bijdragen"

1. Leuvense Bijdragen 55 (1966), Bijblad : 11. (I. Dal : Kurze deutsche Syntax. Tübingen ²1962) 95; 12. (R. von Kienle : Historische Laut- und Formenlehre des Deutschen. Tübingen 1960) 95-96; 13. (H. Sperber, P. von Polenz : Geschichte der deutschen Sprache. Berlin ⁵1966) 96; 14. (J. Hansel : Bücherkunde für Germanisten. Berlin ³1965) 96-97; 31. (K. L. Harth : Deutsche Sprechübungen mit Ausspracheregeln. Weimar 1964) 105-106; 39. (J. L. Pauwels : Verzamelde opstellen. Assen 1965) 236; 40. (A. Weijnen : Structurele fac-

- toren in de historische grammatica van het Nederlands. Assen 1966) 236-237; 41. (J. Daan, K. Heeroma : Zuidhollands. Amsterdam 1965) 237-238; 42. (T. van Veen, B. van den Berg : Utrechts. Amsterdam 1966) 238-239; 47. (Marburger Universitätsbund, Jahrbuch 1963. Marburg 1963) 241-242; 48. (E. Siegel : Deutsche Wortkarte 1890-1962. Gießen 1964) 242-243; 49. (Rheinisches Wörterbuch, Teile 8 u. 9, 1.-9. Lieferung) 243; 50. (R. Wossido, H. Teuchert : Mecklenburgisches Wörterbuch, Bd. 4. Berlin/Neumünster 1965) 243; 51. (R. Mulch : Südhessisches Wörterbuch, 1. Lieferung. Marburg 1965) 243-244; 52. (J. Krämer : Pfälzisches Wörterbuch, 1. u. 2. Lieferung. Wiesbaden 1965) 244; 53. (F. Marzell : Wörterbuch der deutschen Pflanzennamen, Bd. 3, 1. u. 2. Lieferung. Leipzig 1965) 244-245; 54. (W. Mitzka : Schlesisches Wörterbuch, Bd.1, 2.-9. Lieferung. Berlin 1962-1964) 245.
2. Leuvense Bijdragen 56 (1967) Bijblad : 1. (K. Heeroma, J. Naarding : Oostnederlands. 's-Hertogenbosch 1966) 86; 9. (K. Helm, E.A. Ebbinghaus : Abriß der mittelhochdeutschen Grammatik. Tübingen 1961) 90-91; 10. (K. Bischoff : Mittelalterliche Überlieferung und Sprach- und Siedlungsgeschichte im Ostniederdeutschen. Wiesbaden 1966) 91; 11. (H. Kurath : Die Lautgestalt einer Kärntner Mundart und ihre Geschichte. Wiesbaden 1965) 91-92; 12. (W. Mitzka, L.E. Schmitt : Deutscher Wortatlas, Bd.14. Gießen 1965) 92; 13. (K.K. Klein, L.E. Schmitt (Hg.) : Tirolischer Sprachatlas. Marburg/Innsbruck 1965) 92-93; 14. (G. Bellmann : Schlesischer Sprachatlas, Bd. 2 : Wortatlas. Marburg 1965) 92-93; 15. (D. Handschuh, R. Hotzenköcherle, R. Trüb : Sprachatlas der deutschen Schweiz, Bd. 2. Bern 1965) 93-94; 16. (H. Huckle : Thüringischer Dialektatlas, 2. Lieferung. Berlin 1965) 94; 17. (F.J. Beranek : Westjiddischer Sprachatlas. Marburg 1965) 94-95; 32. (H. Hempel : Gotisches Elementarbuch. Berlin ¹1966) 100.
3. Leuvense Bijdragen 57 (1968) Bijblad : 9. (Volkskunde. Verzamelde opstellen van M. de Meyer. Antwerpen 1966) 63-64; 19. (Forschungsinstitut für deutsche Sprache "Deutscher Sprachatlas", Jahresbericht 1966) 68; 20. (H. Gipper, H. Schwarz : Bibliographisches Handbuch zur Sprachinhaltforschung, Teil I, 5.-7. Lieferung. Köln/Opladen 1964-1967) 68-69; 21. (H. Paul : Deutsches Wörterbuch, bearb. von W. Betz. Tübingen ⁵1966) 69; 22. (E. Karg-Gasterstädt, Th. Frings : Alt-hochdeutsches Wörterbuch, 13.-17. Lieferung. Berlin 1961-1965) 69-70; 23. (W. Mitzka : Schlesisches Wörterbuch, Bd. 2. Berlin 1965) 70; 24. (H. Huckle : Thüringisches Wörterbuch, 1. Lieferung. Berlin 1966) 70; 32. (Onoma, Bd.2, 1964/65) 73; 33. (A. Reichling : Het woord. Een studie omtrent de grondslag van taal en taalgebruik. Zwolle ²1967) 73; 40. (A. Weijnen : Het schema van de klankwetten. Assen 1968) 147; 41. (P.J. Meertens, H. Buitenhuis : Nederlands

- repertorium van familienamen, Deel 6: Overijssel. Assen 1968) 147-148; 47. (Forschungsinstitut für deutsche Sprache "Deutscher Sprachatlas", Jahresbericht 1967) 149-150; 50. (F. Petri: Geldern und der nördliche Niederrhein im Wandel der niederländischen und deutschen Geschichte. Geldern 1968) 150-151.
4. Leuvense Bijdragen 58 (1969) Bijblad: 6. (L. Simons: Oostnoord-oost. Facetten van de uitstraling van Vlaanderens taal en literatuur. Antwerpen 1969) 49; 14. (Studia Frisica in memoriam Prof. Dr. K. Fokkema. Groningen 1969) 52; 18. (J. Erben: Abriß der deutschen Grammatik. Berlin ¹1965) 54; 20. (F. Maurer (Hg.): Hartmann von Aue, Der arme Heinrich. Berlin ²1968) 55; 27. (G.G. Kloeke: Bibliografie en dagboek-fragment. Amsterdam 1968) 130.
  5. Leuvense Bijdragen 59 (1970) Bijblad: 9. (R. Klappenbach, W. Steinitz: Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache, 5.-25. Lfg. Berlin 1962-1968) 95-96; 19. (A.P. de Bont: Dialekt van Kempenland. III.: Geografische namen. Assen 1969) 184-185; 25. (W. Mitzka: Schlesisches Wörterbuch, Teil 3. Berlin 1965) 188; 26. (G. Hard: Zur Mundart-geographie. Düsseldorf 1966) 188; 27. (Forschungsinstitut für deutsche Sprache "Deutscher Sprachatlas", Jahresbericht 1968) 189.
  6. Leuvense Bijdragen 60 (1971) Bijblad: 3. (H. Paul: Prinzipien der Sprachgeschichte. Tübingen ⁸1970) 117-118; 10. (P.J. Meertens: Nederlands repertorium van familienamen, Deel 7: Amsterdam. Assen 1970) 122-123.
  7. Leuvense Bijdragen 62 (1973): 8. (J. Franck: Altfränkische Grammatik. 2. Auflage von R. Schützeichel. Göttingen 1971) 216-217; 19. (W. Bachofer, W. Röhl (Hg.): Bibliographie Willy Krogmann. Wiesbaden 1972) 426.

III. Artikelen in dag-, week- en maandbladen

1. Limburgse landbouwwoordenschat I: De dorsvloer. In: Het Belang van Limburg (27.1.1957).
2. Limburgse landbouwwoordenschat II: Zijplanken van de kar. In: Het Belang van Limburg (10.3.1957).
3. Limburgse landbouwwoordenschat III: Het hoofdstel en zijn benamingen. In: Het Belang van Limburg (19.5.1957).
4. Limburgse landbouwwoordenschat IV: Het karhuis. In: Het Belang van Limburg (26.1.1958).
5. Limburgse landbouwwoordenschat V: De dubbele Brabantse ploeg. In: Het Belang van Limburg (20.4.1958).

6. De onvoltooid verleden tijd in het Limburgs. In : De Nieuwe Limburger (8.2.1969).
7. Medepastoor, een mystificatie. In : De Nieuwe (september 1969).
8. Das Niederländische Seminar der Westfälischen Wilhelms-Universität zu Münster. In : Niederländische Notizen (April 1970, II).
9. Universitaire vernieuwing? In : De Standaard (6.5.1971).

IV. Artikelen in encyclopedieën

1. De artikelen over Duitse taalkunde en middeleeuwse Duitse literatuur in : Oosthoeks Encyclopedie, zesde uitgave. Utrecht 1968-73.
2. De artikelen Langohr, Jozef (met Flor Grammens); Overmaas; Platdietse streek in : Encyclopedie van de Vlaamse Beweging. Tielt/Amsterdam 1973-1975, 827-828; 1164-1165; 1255.
3. De artikelen over Nederlandse taal- en letterkunde, van de letter N (deel 17) af in : Meyers Enzyklopädisches Lexikon, 9. Auflage. Mannheim/Wien/Zürich 1971-1979.
4. Taal. In : Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen. Deel V. Brussel 1974, 51-56. Herdrukt in : Vlaanderens Roem. Brussel 1975, 374-379; in : Compendia Vlaanderen. Brussel 1975, 374-379; in : P. Gillaerts (ed.), Verscheidenheid en eenheid. Een bloemlezing taalpolitieke artikelen over normering en standardisering van het Nederlands. Leuven/Amersfoort 1986, 9-14.
5. De artikelen over Nederlandse letterkunde in : Der Literatur-Brockhaus. Mannheim 1988.
6. De artikelen Grootaers, Ludovic; Langohr, Jozef; Leenen, Jozef; Overmaas; Platdietse streek. In : Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging. Tielt 1998, 1367-1368; 1792-1793; 1815; 2367-2368; 2488.

*Vroegere libri amicorum,
gelegenheidspublicaties ter ere van Jan Goossens*

- R. Damme, L. Geeraedts, G. Müller & R. Peters (eds.), Franco-Saxonica. Münstersche Studien zur niederländischen und niederdeutschen Philologie. Jan Goossens zum 60. Geburtstag. Neumünster 1990.
- J. Cajot, L. Kremer & H. Niebaum (eds.), Lingua Theodisca. Beiträge zur Sprach- und Literaturwissenschaft. Jan Goossens zum 65. Geburtstag. Münster/Hamburg 1995 (Niederlande-Studien, 16/1, 2).

J. Goossens, *Ausgewählte Schriften zur niederländischen und deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft* herausgegeben von H. Eickmans, L. Geeraedts & R. Peters. Münster/New York/München/Berlin 2000 (Niederlande-Studien 22).

Jaarboek van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde 3, Hasselt 2001.

OVERDRUKKEN VAN DE VLAAMSE AFDELING

1. F. CLAES, <i>Bijdrage tot de toponymie van Schaffen en Molenstede</i> , 182 blzn., 8 krtn.	18 EUR
2. F. CLAES, <i>Bijdrage tot de toponymie van Bekkevoort</i> , 5 krtn., 196 blzn.	13 EUR
3. L. VAN DURME, <i>Dries, vooral in Centraal- en Zuid-Oost-Vlaanderen</i> , 9 krtn., 96 blzn.	6,5 EUR
4. F. DEBRABANDERE, <i>Persoonsnamen in Hulster Ambacht 1300-1400</i> . – M. GYSSELING † - F. DEBRABANDERE, <i>Persoonsnamen in de Vier Ambachten 14e en 15e eeuw</i> , 2 krtn., 294 blzn.	16 EUR
5. F. DEBRABANDERE, <i>Persoonsnamen in de Kortrijkse baljuwsrekeningen 1385-1400</i> , 210 blzn.	13 EUR
6. F. DEBRABANDERE, <i>Persoonsnamen in de Kasselrij Kortrijk. Tweede helft veertiende eeuw</i> , 262 blzn.	14 EUR
7. J. VAN KEYMEULEN, <i>Dialectwoorden verzamelen. Een praktische handleiding</i> , 122 blzn.	7,5 EUR
8. P. KEMPENEERS, <i>Toponymie van Orsmaal, Gussenhoven en Melkwezer</i> , 242 blzn.	13 EUR
9. P. KEMPENEERS, <i>Toponymie van Helen-Bos</i> , 122 blzn., krtn., ill.	7,5 EUR
10. P. KEMPENEERS, <i>Toponymie van Vissenaken</i> , 251 blzn., krtn., ill.	16 EUR
11. P. KEMPENEERS, <i>Toponymie van Attenrode-Wever</i> , 154 blzn., krtn., ill.	16 EUR
12. J. GOOSSENS, <i>Dialectgeografische grondslagen van een Nederlandse taalgeschiedenis</i> , 226 blz., krtn.	17 EUR
13. L. VAN DURME, <i>Het Toponymisch Woordenboek van dr. M. Gyseling. Aanvullingen en verbeteringen uit de nalatenschap</i>	9 EUR